

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНЕ НЕКОМЕРЦІЙНЕ ПІДПРИЄМСТВО
«ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»
Навчально-науковий інститут неперервної освіти
Кафедра публічного управління та адміністрування

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В.о. завідувача кафедри
Кожина Алла Василівна

“ ” 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

ЗДОБУВАЧА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ “МАГІСТР”
спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” освітньо-
професійної програми «Менеджмент в органах публічного управління»

**Тема: “ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В
УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ”**

Виконавець: студент групи М-281-23-1-МУ Камададзе Віталій Шакрович

Керівник: доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри
публічного управління та адміністрування Грищенко Ірина Миколаївна

Нормоконтролер:

Кожина Алла
Василівна
Ідентифікаційний
код
2686200868

Грищенко І. М.

Київ 2024

ГРИЩЕНКО
ІРИНА
МИКОЛАЇВНА
Ідентифікаційний
код
2600903181

ДЕРЖАВНЕ НЕКОМЕРЦІЙНЕ ПІДПРИЄМСТВО
«ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»

Навчально-науковий інститут неперервної освіти
Кафедра публічного управління та адміністрування
Спеціальність 281Публічне управління та адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ:
В.о. завідувача кафедри
_____ Алла КОЖИНА
«_____» _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ
на виконання кваліфікаційної роботи (проєкту)
Камададзе Віталію Шакровичу

1. Тема кваліфікаційної роботи (проєкту): «ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ» затверджена наказом ректора від 15.10.2024 року № 2241/ст.

2. Термін виконання роботи (проєкту): з 15.10.2024 р. по 25.11.2024 р.

3. Вихідні дані по роботі (проєкту):

- теоретико-методичні засади організації роботи органів публічної влади у сфері протидії надзвичайним ситуаціям;

- сучасний стан функціонування системи органів публічної влади, задіяних у попередженні чи ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;

- удосконалення діяльності органів публічної влади щодо протидії та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

4. Зміст пояснювальної записки: Оцінка джерел інформації та літератури щодо аналізу сучасного стану та удосконалення діяльності органів публічного управління при надзвичайних ситуаціях.

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу:

6. Календарний план-графік:

№ з/п	Графік виконання роботи	Строк виконання	Фактичне виконання
1	Розроблення детального плану роботи	17.10.2024	17.10.2024
2	Визначення теоретичної та емпіричної бази досліджень, формування	20.10.2024	20.10.2024

	бібліографічного списку джерел		
3	Підготовка Розділу 1	27.10.2024	27.10.2024
4	Підготовка Розділу 2	10.11.2024	10.11.2024
5	Підготовка Розділу 3	18.11.2024	18.11.2024
6	Підготовка вступу, висновків та реферату роботи	19.11.2024	19.11.2024
7	Доопрацювання роботи з урахуванням пропозицій та зауважень наукового керівника	21.11.2024	21.11.2024
8	Надання завершеної роботи науковому керівнику для перевірки	25.11.2024	25.11.2024
9	Підготовка доповіді та презентації на захист кваліфікаційної магістерської роботи	25.11.2024	25.11.2024

7. Дата видачі завдання: «15» жовтня 2024р.

Керівник кваліфікаційної роботи (проєкту): _____ Ірина ГРИЩЕНКО
(підпис керівника) (П.І.Б.)

Завдання прийняв до виконання: _____ Віталій КАМАДАДЗЕ
(підпис здобувача вищої освіти) (П.І.Б.)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Організація діяльності органів публічної влади при надзвичайних ситуаціях»: 72 с., 50 літературних джерел.

Об'єкт дослідження: діяльність органів публічної влади.

Предмет дослідження: організація діяльності органів публічної влади при надзвичайних ситуаціях.

Мета роботи: узагальнення теоретичних та розробка практичних рекомендацій з організації діяльності органів публічної влади при надзвичайних ситуаціях.

Методи дослідження: Методологічною базою дослідження є комплекс загальнонаукових, спеціальних та філософських методів і підходів. Для досягнення поставленої мети було проведено аналіз організаційних та правових механізмів організації діяльності органів публічної влади, зокрема центральних органів державної виконавчої влади, що забезпечують захист населення від надзвичайних ситуацій. У роботі застосовано системний підхід, згідно з яким всі процеси публічного управління у сфері захисту населення від надзвичайних ситуацій аналізувалися в цілісності і взаємозалежності. Використано наукові методи, які дозволили отримати основні теоретичні результати, зокрема: за допомогою абстрактно-логічного методу, в тому числі прийомів аналогії, порівняння, індукції і дедукції, були сформульовані загальні висновки до розділів.

Результати кваліфікаційної магістерської роботи рекомендується використовувати під час проведення наукових досліджень та в практичній діяльності фахівців з публічного управління та адміністрування.

Ключові слова: органи публічної влади, механізми публічного управління, надзвичайні ситуації, захист населення, воєнний стан.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В СФЕРІ ПРОТИДІЇ НАДЗВИЧАЙНИМ СИТУАЦІЯМ	
1.1 Основні поняття про надзвичайні ситуації їх види та класифікація.....	10
1.2 Сили та засоби захисту населення і територій України від надзвичайних ситуацій.....	17
1.3 Нормативно-правове забезпечення, що регулює питання протидії надзвичайним ситуаціям.....	19
Висновки до розділу 1.....	23
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ НАДЗВИЧАЙНИМ СИТУАЦІЯМ.....	24
2.1. Діяльність Мобільного рятувального центру швидкого реагування Державної служби України з надзвичайних ситуацій	24
2.2. Організаційно-функціональна структура Мобільного рятувального центру швидкого реагування ДСНС України.....	31
2.3. Аналіз практичної діяльності Мобільного рятувального центру швидкого реагування Державної служби України з надзвичайних ситуацій в період дії правового режиму воєнного стану.....	40
Висновки до розділу 2.....	43
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СИСТЕМИ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ВІД НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ	
3.1. Зарубіжний досвід органів влади у сфері протидії надзвичайним ситуаціям	45
3.2. Шляхи удосконалення діяльності МРЦ ШР	50
3.3. Практикоорієнтовані рекомендації щодо удосконалення діяльності органів влади в частині протидії надзвичайним ситуаціям шляхом використання інтелектуальних технологій телекомунікації для систем моніторингу та оперативного інформування.....	56
Висновки до розділу 3.....	61
ВИСНОВКИ.....	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	66

ВСТУП

Всі жителі планети постійно спостерігають за масштабними міжнародними форумами різного спрямування, проте на кожному з них постійно обговорюють питання безпеки, питання запобігання надзвичайним ситуаціям, як природного, так і техногенного характеру, які все більше і частіше змушують людство звертати увагу на свою діяльність і спосіб життя.

Природні катастрофи, такі як землетруси, повені, пожежі, та техногенні аварії на виробництвах здатні призвести до масштабних руйнувань, екологічних катастроф, втрат життів і значних економічних збитків.

Уряди всіх країн світу розробили та впроваджують спільні та локальні заходи, спрямовані на забезпечення безпеки своїх громадян від різних надзвичайних ситуацій, катастроф та глобальних загроз.

Наразі наша країна перебуває під системним впливом всіх можливих надзвичайних ситуацій та глобальних загроз і причина цьому - 10-річна збройна агресія країни-окупанта росії та окупація частина території України.

Ми – всі жителі України щоденно відчуємо на собі наслідки збройного нападу росії – це постійні обстріли, які призводять до пожеж і руйнувань; це ядерна небезпека, продовольча небезпека, наприклад, отруєння річки Сейм; це постійне забруднення повітря і ґрунту хімічними сполуками від вибухів снарядів, що має вплив як на здоров'я та якість життя людей, так і на всі споруди, які системно руйнуються.

У зв'язку з введенням в Україні воєнного стану змінилася динаміка та структуру надзвичайних ситуацій. Військові дії створюють численні загрози як для цивільного населення, так і для критичної інфраструктури: руйнування житлових будинків, об'єктів енергетики, транспорту та промисловості, забруднення довкілля, а також масові переселення громадян. В умовах війни органи публічної влади стикаються з необхідністю не лише швидкого реагування на вже наявні кризи, але й з постійною готовністю до нових

викликів, пов'язаних із руйнівними наслідками воєнних дій.

У цих умовах ефективне управління надзвичайними ситуаціями стає ключовою складовою національної безпеки. Це вимагає підходу, що охоплює своєчасне виявлення ризиків, запобігання новим загрозам, мобілізацію ресурсів, швидке реагування на надзвичайні події та ефективне відновлення після них. Особливо важливою є координація дій між органами центральної влади, місцевими адміністраціями та Державної служби з надзвичайних ситуацій (далі ДСНС), яка виконує основні функції з ліквідації наслідків катастроф, евакуації населення та надання першої допомоги постраждалим.

У контексті військових дій в Україні питання координації зусиль різних державних структур, волонтерських організацій та міжнародних партнерів набуває ще більшої важливості. З запровадженням нових технологій, як системи моніторингу, квадрокоптери, геоінформаційної системи (GIS), дозволяє швидко аналізувати ситуацію і приймати рішення для мінімізації наслідків. Також важливими є питання психологічної підтримки населення, що перебуває в зоні бойових дій або під загрозою евакуації.

В умовах надзвичайних ситуацій (далі НС) досліджується та вдосконалюється вітчизняними науковцями та фахівцями стан організації діяльності органів публічної влади, але, зважаючи на надзвичайну важливість забезпечення безпеки громадян, дослідження і рекомендації в магістерській роботі є актуальними.

Мета та завдання дослідження: метою кваліфікаційної магістерської роботи є узагальнення теоретичних та розробка практичних рекомендацій з організації діяльності органів публічної влади при надзвичайних ситуаціях.

Відповідно до мети дослідження потрібно дослідити такі завдання:

- проаналізувати діяльність Державної служби з надзвичайних ситуацій України;
- проаналізувати нормативно-правове забезпечення ДСНС України;
- дослідити керівні принципи та методологію INSARAG (International

Search and Rescue Advisory Group) Міжнародної консультативної групи ООН з проведення пошуково-рятувальних операцій в умовах міста для впровадження в діяльність ДСНС України;

- розробити рекомендації щодо покращення взаємодії органів публічної влади України у надзвичайних ситуаціях;
- запропонувати шляхи удосконалення та взаємодії органів публічної влади, що відповідають за цивільний захист.

Об’єкт дослідження – діяльність органів публічної влади.

Предмет дослідження – організація діяльності органів публічної влади при надзвичайних ситуаціях.

Методи дослідження: основу кваліфікаційної магістерської роботи складає аналіз при уявному розділенні цілого на складові частини, кожна з яких досліджувалася окремо у межах єдиного цілого, зокрема цей метод використано при вивченні нормативно-правових документів щодо принципів цивільного захисту в Україні; порівняння узагальнення та оцінки зарубіжного та вітчизняного досвіду в органах цивільного захисту, при формулюванні висновків, пропозицій, практичних рекомендацій та визначені пріоритетних напрямів діяльності органів публічної влади на власному досвіді.

Структурно-функціональний метод застосовано при дослідженні стану та напрямів удосконалення діяльності Мобільного рятувального центру Державної служби з надзвичайних ситуацій України в умовах воєнного стану. Діалектичний метод використано для вивчення нормативно-правової діяльності Мобільного рятувального центру Державної служби з надзвичайних ситуацій України в умовах воєнного стану.

Порівняльно-правовий метод дозволив проаналізувати національне, міжнародне, європейське законодавство щодо реалізації механізмів захисту населення від загроз, що спричинять надзвичайні ситуації.

Комплексний метод застосовано при формулюванні пропозицій щодо шляхів удосконалення реагування на надзвичайні ситуації, аналізу взаємодії

між різними службами України щодо протидії надзвичайним ситуаціям.

Практичне значення отриманих результатів: результати дослідження можуть використовуватися у законотворчій сферах; у навчальному процесі; у формуванні та реалізації програм підвищення кваліфікації та знань щодо протидії виникненню надзвичайних ситуацій.

Структура та обсяг роботи: Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Повний обсяг магістерської роботи – 72 сторінки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В СФЕРІ ПРОТИДІЇ НАДЗВИЧАЙНИМ СИТУАЦІЯМ

1.1. Основні поняття про надзвичайні ситуації їх види та класифікація

Надзвичайна ситуація (далі НС) – це подія, що виходить за межі нормальних умов життя та діяльності людей та на певних територіях або об'єктах, що викликане аварією, катастрофою, природним лихом або іншою подією, яка спричинила чи може спричинити загибель людей. Так як в Україні введено військовий стан, то надзвичайні ситуації можливі через військові обстріли на наші міста.

Класифікація надзвичайних ситуацій передбачає їх поділ за походженням, масштабами, характером наслідків і зонами ураження. Одним із особливих аспектів є визнання війни як форми надзвичайної ситуації, що потребує окремого підходу до управління та реагування.

Надзвичайні ситуації за джерелом походження бувають:

- *природного характеру*: повені, бурі, цунамі, снігові замети, землетруси, вулканічні виверження, паводки, зсуви, обвали, лавини, лісові пожежі, епідемії;
- *техногенного характеру*: аварії на підприємствах із викидом небезпечних хімічних, біологічних чи радіаційних речовин, дорожньо-транспортні пригоди, авіаційні, залізничні катастрофи, аварії на атомних електростанціях, ядерних реакторах та тощо;
- *соціального характеру*: терористичні акти, масові неконтрольовані заворушення, воєнні конфлікти та війна;
- *воєнного характеру*: застосування зброї масового ураження або звичайних засобів ураження, під час яких виникають вторинні фактори

ураження населення внаслідок зруйнування атомних і гідроелектричних станцій, складів і сховищ радіоактивних і токсичних речовин, нафтопродуктів, вибухівки тощо.

Рис. 1.1. Класифікація надзвичайних ситуацій

Джерело: [5]

Також надзвичайні ситуації поділяють на різні рівні. Залежно від обсягів заповдіяних надзвичайною ситуацією наслідків, обсягів технічних і матеріальних ресурсів необхідних для їх ліквідації, визначаються такі рівні надзвичайних ситуацій:

- державний;
- регіональний;
- місцевий;
- об'єктовий.

Порядок класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями встановлюється Кабінетом Міністрів України. Класифікаційні ознаки надзвичайних ситуацій визначаються центральним органом виконавчої влади,

який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

Класифікація надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру за їх рівнями здійснюється для забезпечення організації взаємодії центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій у процесі вирішення питань, пов'язаних з надзвичайними ситуаціями та ліквідацією їх наслідків.

Для визначення рівня надзвичайної ситуації розглядаються наступні фактори:

- територіальне поширення та обсяги технічних і матеріальних ресурсів, які необхідні для ліквідації наслідків надзвичайної ситуації;
- кількість людей, які загинули або постраждали або умови життєдіяльності яких було порушено внаслідок надзвичайної ситуації.

Надзвичайна ситуація державного рівня – це ситуація:

- яка поширилась або може поширитися на територію інших держав;
- яка поширилась на територію двох чи більше регіонів України, а для її ліквідації необхідні матеріальні і технічні ресурси в обсягах, що перевищують можливості цих регіонів, але не менш як 1% від обсягу видатків відповідних бюджетів (НС державного рівня за територіальним поширенням);
- яка призвела до загибелі понад 10 осіб або внаслідок якої постраждало понад 300 осіб (постраждали – особи, яким внаслідок дії уражальних чинників джерела надзвичайної ситуації завдано тілесне ушкодження або які захворіли, що призвело до втрати працездатності, засвідченої в установленому порядку) чи було порушено нормальні умови життєдіяльності понад 50 тис. осіб на тривалий час (більш як на 3 доби);
- внаслідок якої загинуло понад 5 осіб або постраждало понад 100 осіб, чи було порушено нормальні умови життєдіяльності понад 10 тис. осіб на тривалий час (більш як на 3 доби), а збитки (оцінені в установленому законодавством порядку), спричинені надзвичайною ситуацією, перевищили 25

тис. мінімальних розмірів (на час виникнення надзвичайної ситуації) заробітної плати;

- збитки від якої перевищили 150 тис. мінімальних розмірів заробітної плати;

- яка в інших випадках, передбачених актами законодавства, за своїми ознаками визнається як надзвичайна ситуація державного рівня [19].

Надзвичайна ситуація регіонального рівня – це така ситуація:

- яка поширилась на територію двох чи більше районів (міст обласного значення), областей, а для її ліквідації необхідні матеріальні і технічні ресурси в обсягах, що перевищують можливості цих районів, але не менш як 1% обсягу видатків відповідних місцевих бюджетів (НС регіонального рівня за територіальним поширенням);

- яка призвела до загибелі від 3 до 5 осіб або внаслідок якої постраждало від 50 до 100 осіб, чи було порушено нормальні умови життєдіяльності від 1 тис. до 10 тис. осіб на тривалий час (більш як на 3 доби), а збитки перевищили 5 тис. мінімальних розмірів заробітної плати;

- збитки від якої перевищили 15 тис. мінімальних розмірів заробітної плати [19].

Надзвичайна ситуація місцевого рівня – це така ситуація:

- яка вийшла за межі території потенційно небезпечного об'єкта, загрожує довкіллю, сусіднім населеним пунктам, інженерним спорудам, а для її ліквідації необхідні матеріальні і технічні ресурси в обсягах, що перевищують власні можливості потенційно небезпечного об'єкта;

- внаслідок якої загинуло 1-2 особи або постраждало від 20 до 50 осіб, чи було порушено нормальні умови життєдіяльності від 100 до 1000 осіб на тривалий час (більш як на 3 доби), а збитки перевищили 0,5 тис. мінімальних розмірів заробітної плати;

- збитки від якої перевищили 2 тис. мінімальних розмірів заробітної плати [19].

Надзвичайна ситуація об'єктового рівня – це така ситуація, яка не підпадає під названі вище визначення. Остаточне рішення щодо визначення рівня надзвичайної ситуації з подальшим відображенням його у даних статистики, зокрема у разі відсутності відомостей у повному обсязі стосовно розвитку надзвичайної ситуації, приймає МНС з урахуванням експертного висновку (за наявності) регіональної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій (ТЕБ та НС).

Як вказано вище, регіональні надзвичайні ситуації охоплюють декілька областей, районів. Такі НС вимагають більшої кількості рятувальних сил чи може навіть залучення міжнародної допомоги. Національні НС охоплюють велику територію країни. А глобальні НС це катастрофи, які мають міжнародний характер. Наприклад пандемія коронавірусу по всьому світу [10], чи військові дії.

Військові дії мають масштаб великий і просторий, який може не тільки мати локальну зону і впливати на прилеглі регіони і навіть на інші сусідні країни.

Військовий конфлікт часто триває роками, на відміну від природних чи техногенних, що посилює її вплив на всі аспекти суспільного життя.

Військові дії як особлива категорія надзвичайних ситуацій становлять один із найскладніших і наймасштабніших видів загроз для населення та інфраструктури держави. Ця форма надзвичайної ситуації відрізняється не лише безпосередньою небезпекою для життя і здоров'я громадян, а й тривалими негативними наслідками та створює унікальні умови для реагування, ліквідації наслідків, забезпечення життєдіяльності постраждалих, що вимагає залучення всіх державних ресурсів та міжнародної допомоги.

Органи публічної влади що відповідають за цивільний захист мають бути наготові в будь-який час в умовах воєнного стану. Через бойові дії та обстріли відбувається руйнування як критичної інфраструктури так і житлових будинків, лікарень а іншого. Це є причиною масової загибелі людей.

Державні органи, міжнародні організації та неурядові структури мають швидко реагувати та взаємодіяти комплексно.

Для проведення робіт з ліквідації надзвичайних ситуацій залучаються місцеві ради, виконавчі органи рад, спеціалізовані служби та установи. Одним із головних органів публічної влади, що відповідає за запобігання та ліквідацію надзвичайних ситуацій є Державна служба України з надзвичайних ситуацій. Також залучають і міністерства України, зокрема:

- Міністерство внутрішніх справ, що забезпечує порядок та безпеку громадянам, евакуацію населення за допомогою Національної поліції України. Проводить розслідування причин надзвичайних ситуацій.

- Міністерство оборони України яке за потреби залучає військові підрозділи для попередження чи ліквідації надзвичайних ситуацій;

- Міністерство охорони здоров'я.

Міські, обласні, селищні ради, департаменти та відділи відіграють важливу роль в координації роботи місцевих комунальних, медичних та рятувальних служб. Займаються організацією інформування населення, мобілізують усі ресурси місцевого бюджету для ліквідації НС. Громадські та волонтерські організації залучаються для підтримки постраждалих від НС, допомозі рятувальним загонам ДСНС, гуманітарної допомоги.

Також за Законом України «Про правовий режим надзвичайного стану», статтею 4 та Закону України «Про збройні сили України» стаття 1 до ліквідації наслідків НС великих масштабів можуть залучатися Збройні сили України.

Міжнародна громадська група незалежних фахівців з питань прогнозування та запобігання катастроф і надзвичайних ситуацій займається науковими розробками, які можуть допомогти запобігти НС чи що головне, підготувати населення країни, уряд та спеціальні служби до надзвичайної ситуації.

Уряд країни проводячи впровадження правових, політичних, соціально-економічних та інших заходів які спрямовані на регулювання безпеки,

своєчасне реагування, моніторингу, проведенню оцінки ризику виникнення надзвичайних ситуацій запобігає виникненню надзвичайних ситуацій в країні.

В Україні постановою Кабінету Міністрів України № 1198 затверджена Єдина державна система запобігання і реагування на надзвичайні ситуації.

Ліквідація надзвичайних ситуацій це забезпечення безпеки населення України, проведення усіх видів рятувальних та інших робіт для усунення наслідків та відновлення нормальних умов для населення.

Основними етапами ліквідації надзвичайних ситуацій є:

1. *Оцінка надзвичайної ситуації.* Аналіз та визначення масштабів надзвичайної ситуації та потенційних ризиків для населення, довкілля чи інфраструктури.

2. *Рятувальні роботи.* Проведення пошуку та порятунку, евакуація та допомога людям які опинилися в зоні надзвичайної ситуації. Психологічна та медична допомога постраждалим.

3. *Відновлення.* Відбудова інфраструктури яка постраждала також житло населення та відновлення електро, водопостачання ті інше.

4. *Гуманітарна допомога.* Допомога з житлом, харчуванням. Одягом, психологічна підтримка постраждалим в наслідок надзвичайної ситуації.

Згідно з Кодексом цивільного захисту України в країні було створено Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту України ДСНС. Вона відповідає за ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій на підставі Положення про Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту України, затвердженим Наказом Міністра внутрішніх справ України від 03.07.2014 №631 [2].

До складу Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту України входять:

- Пожежно-рятувальні підрозділи, які призначені для гасіння пожеж, рятування населення;
- Аварійно-рятувальні формування (загони, центри) призначені для

робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, пошуково-рятувальні операції, міжнародні пошуково-рятувальні операції, здійснення розмінування територій України. До них відносяться Мобільний рятувальний центр швидкого реагування, Міжрегіональний центр швидкого реагування, Спеціальний авіаційний загін Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту України. Керівником Оперативно-рятувальної служби є Голова Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

1.2. Сили та засоби захисту населення та територій України від надзвичайних ситуацій

Державна служба України з надзвичайних ситуацій (далі - ДСНС) це центральний орган публічної влади України, що відповідає за реалізацію державної політики у сфері запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій й захисту населення та територій України від надзвичайних ситуацій.

Кабінет Міністрів України своєю Постановою № 120 «Питання координації та спрямування Державної служби України з надзвичайних ситуацій» [4] підпорядкував службу Міністерству внутрішніх справ.

За погодженням Міністра внутрішніх справ Голова ДСНС України призначається чи звільняється з посади. В обов'язки Голови ДСНС України входить:

- забезпечення загального керівництва діяльністю ДСНС
- координацію роботи всіх підрозділів служби.
- розробляє та затверджує стратегічні плани розвитку ДСНС.
- контролює виконання завдань, покладених на службу.
- представляє ДСНС при координації з державними органами влади, міжнародними організаціями.
- приймає участь в процесі створення законодавчих, нормативно-правових актів у сфері цивільного захисту.

- забезпечує підготовку та застосування сил і засобів ДСНС для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.
- забезпечує готовність сил і засобів до виконання завдань
- займається розвитком міжнародного співробітництва беручи участь у міжнародних заходах та програмах.
- контролює дотримання законодавства про цивільний захист [6].

Ключовими завданнями Голови ДСНС є забезпечення готовності сил і засобів ДСНС до ефективного реагування на будь-які надзвичайні ситуації. Також Голова ДСНС координує всю роботу органів з ліквідації НС та забезпечує території країни та її населенню захист від наслідків НС [7].

Структура ДСНС України складається з відділів та управлінь які відповідають за організувати здійснення контролю у сфері цивільного захисту від надзвичайних ситуацій. Він виконує ключові завдання з управління діяльності ДСНС. Займаються організацією заходів щодо реагування на НС, управлінням діями Оперативно-рятувальних служб України при надзвичайних ситуаціях також займаються плануванням і організацією системи фінансування ДСНС. Центральний апарат організовує управління та забезпечує ефективну роботу усіх підрозділів ДСНС. До Центрального апарату входять також департамент управління персоналом, матеріально-технічний відділ, адміністративний департамент, що займається документальним та організаційно-технічним забезпеченням, стратегічним плануванням, департамент економіки і фінансів [7].

До структури ДСНС відносяться територіальні органи. Це Головні органи ДСНС у всіх областях України та в місті Києві, районні управління. Також до складу відносяться центри:

- аварійно-рятувальні центри;
- оперативно-координаційний центр;
- центр забезпечення діяльності [7].

Центри відповідають за запобігання і ліквідацію НС на території, яка відноситься до їх підпорядкування.

Аварійно-рятувальні центри це загони швидкого реагування, які можуть ліквідувати наслідки надзвичайних ситуацій, катастроф різного характеру на всій території України та за її межами. В Україні є п'ять центрів швидкого реагування: Мобільний рятувальний центр швидкого реагування [8] (м. Київ), Міжрегіональний центр швидкого реагування (м. Ромни), Міжрегіональний центр гуманітарного розмінування та швидкого реагування (м. Ватутіне) та Спеціальні центри швидкого реагування (м. Дрогобич та м. Жеребкове).

До складу ДСНС також входять авіаційні формування, гідрометеорологічні установи та підприємства, підрозділи забезпечення, заклади освіти, науково-дослідні підрозділи та центри.

1.3. Нормативно-правове забезпечення, що регулює питання протидії надзвичайним ситуаціям

Основними нормативно-правовими документами, якими керується Державна служба України з надзвичайних ситуацій своїй є:

Конституція України, що гарантує конституційне право кожної людини на безпечне довкілля та захист від надзвичайних ситуацій [9].

Кодекс цивільного захисту України. Це основний документ, що регулює діяльність органів цивільного захисту та визначає основні принципи державної політики України у сфері цивільного захисту. Також Кодекс цивільного захисту визначає структуру та завдання ДСНС, порядок організації аварійно-рятувальних робіт, заходи щодо запобігання та ліквідації наслідків НС [3].

Кодекс цивільного захисту України [3] встановлює загальні положення щодо цивільного захисту в Україні, включаючи принципи державної політики в цій сфері, основи організації та діяльності системи цивільного захисту а також регулює питання управління ризиками надзвичайних ситуацій.

Закон України «Про державну службу» [11], що визначає питання служби цивільного захисту, включаючи порядок призначення на посади, обов'язки та права державних службовців, а також визначає особливості проходження служби в ДСНС [11].

Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій [7] затверджене Постановою Кабінету Міністрів України № 1052 від 16 грудня 2015 року. В Положенні детально описані структура, функції та повноваження ДСНС. Вона встановлює напрями діяльності служби, організацію попередження та ліквідації надзвичайних ситуацій, підготовку рятувальних підрозділів, проведення навчань, а також забезпечення готовності до дій при НС [7].

Міжнародні угоди та договори. ДСНС також діє згідно з міжнародними угодами, учасником яких є Україна. Ці угоди стосуються співпраці у сфері попередження та ліквідації НС, обміну інформацією і досвідом з іншими державами, надання міжнародної гуманітарної допомоги.

Накази та розпорядження Міністерства внутрішніх справ України. ДСНС керується наказами та інструкціями МВС, які регулюють оперативні питання діяльності та взаємодії з іншими структурними підрозділами МВС.

Нормативно-правова база ДСНС постійно вдосконалюється та оновлюється у відповідь на виклики сучасності, зокрема у контексті зростаючої кількості надзвичайних ситуацій та воєнних дій в Україні. Законодавче забезпечення функціонування ДСНС є важливим елементом ефективного реагування на загрози та забезпечення безпеки громадян і територій країни.

Указом Президента України № 64/2022 від 24 лютого 2022 року «Про введення воєнного стану в Україні» [12] та Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні"» № 2102-ІХ від 24 лютого 2022 року [13] надаються повноваження, необхідних для забезпечення національної безпеки, відсічі збройної агресії,

органам цивільного захисту, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування.

Законом України «Про правовий режим надзвичайного стану» [14] врегульовані питання особливостей діяльності органів державної виконавчої влади вищого, центрального та місцевого рівнів, а також органів місцевого самоврядування, організацій, підприємств та установ в умовах дії надзвичайного стану.

Цим законом врегульовано, що координація діяльності органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, військового командування, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій в умовах надзвичайного стану в частині, що не належить до повноважень Ради національної безпеки і оборони України, покладається на Кабінет Міністрів України [14, ст. 14].

В протидії надзвичайним ситуаціям в Україні нормативно-правове забезпечення розвинено добре. Проте є певні проблеми у їх реалізації.

З власного багаторічного досвіду людини, яка постійно виконує посадові обов'язки в Мобільному рятувальному центрі швидкого реагування, можу окреслити низку проблемних питань діяльності, які потребують ґрунтовного дослідження та розв'язання.

Найбільш актуальною є потреба з усунення протиріч та дублювання функцій і завдань, які законодавчо затверджені. Як приклад це дублювання координації дій органів цивільного захисту. Тому треба швидко і постійно вдосконалювати закони враховуючи обставини, що можуть призвести до надзвичайних подій. Як приклад це пандемії, природні катастрофи, воєнні дії тощо. Необхідно постійно адаптовувати законодавство до нових загроз, які розвиваються в нашій сучасності, це і швидкий розвиток кіберзагрози чи кліматичні зміни як в Україні та і у світі. Також є проблемою фінансування державою програм з запобігання надзвичайних ситуацій. Це дуже впливає на ефективність роботи ДСНС.

Не менш важливою проблемою є також неналежна координація між органами публічної влади у сфері протидії надзвичайним ситуаціям чи ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Варто пам'ятати, що протягом вже більше десяти років Україна перебуває у війні – у надзвичайній ситуації. Протягом цього часу Україна перебуває у динамічному пошуку механізмів формування та реалізації публічної політики, політики, спрямованою на забезпечення стійкості країни, територіальних громад, людей. Якщо говорити про стійкість суспільства та держави – це здатність реагувати на безпекові виклики та досягати сталої діяльності й розвитку шляхом зменшення зовнішніх і внутрішніх впливів [15, ст. 34]. Вміння запобігати надзвичайним ситуаціям, а також швидко та результативно ліквідувати наслідки надзвичайних ситуацій формує національну стійкість. Національна стійкість – це можливість держави та суспільства протидіяти зовнішнім і внутрішнім загрозам та адаптуватися до трансформацій безпекового середовища, здатність швидко відновлюватися після кризи та надалі підтримувати сталий розвиток. Для забезпечення стійкості держави в умовах євроінтеграції необхідно, щоб чітко працювала система взаємозв'язку між центрами прийняття стратегічних рішень та об'єктами управління. Наразі повноваження органів публічної влади, підприємств, установ, організацій та громадян переорієнтовано на забезпечення виконання Плану Відновлення України, що містить національні програми забезпечення реформ публічного управління [15, ст. 34], у тому числі й реформи, що стосуються протидії надзвичайним ситуаціям.

Ще однією проблемою інформованість та незнання населення України про правила поведінки під час ліквідації надзвичайних ситуацій. Це призводить до серйозних і небезпечних наслідків для людей. Як приклад, під час розбору завалів після пошкодження житлового будинку ракетою в м. А рятувальники почали свою роботу але нажалі прилетіла ще одна ракета в той же житловий будинок, де нажалі загинули рятувальники. Тому, я вважаю що потрібно давати більше інформації, робити на законодавчому рівні Правила чи

Положення про поведження населення під час надзвичайних ситуацій. Щоб люди знали і вміли реагувати і поводити себе правильно в НС.

Законодавством потрібно удосконалювати координацію всіх відомств, що відносяться до цивільного захисту населення, інформаційну підтримку та навчання населення при надзвичайних ситуаціях та вдосконалювати нормативно-правове законодавство в протидії надзвичайним ситуаціям.

Висновки до розділу 1

У першому розділі кваліфікаційної магістерської роботи досліджено поняття «надзвичайний стан» та «надзвичайна ситуація». Розглянуто класифікації та види надзвичайних ситуацій. Описано, що наразі в Україні діє надзвичайний стан, введений ще у 2022 році через повномасштабне вторгнення країни-агресора росії на територію України. Широкомасштабне вторгнення породило збільшення кількості надзвичайних ситуацій різного походження. Проте злагоджена робота всіх служб цивільного захисту дає можливість якісно і швидко ліквідувати наслідки надзвичайних ситуацій. Встановлено, що на законодавчому рівні удосконалення нормативно-правового забезпечення дозволяє краще запобігати, реагувати та ліквідувати надзвичайні ситуації різного характеру.

Також досліджено організаційно-функціональний аспект діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій та встановлено, що завдяки міжнародним партнерам служба має хорошу матеріально-технічну базу, підтримку у вдосконаленні ліквідації наслідків надзвичайних ситуації за рахунок спільних навчань. Завдяки міжнародному партнерству, прикладам роботи органів цивільного захисту в західних країнах можливе вдосконалення на законодавчому рівні роботу ДСНС та інших органів цивільного захисту України.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ НАДЗВИЧАЙНИМ СИТУАЦІЯМ

2.1. Діяльність Мобільного рятувального центру швидкого реагування Державної служби України з надзвичайних ситуацій

Мобільний рятувальний центр швидкого реагування (далі - МРЦ ШР) заснований на державній власності Центр належить до сфери управління ДСНС України.

Мобільний рятувальний центр швидкого реагування Державної служби надзвичайних ситуацій України є аварійно-рятувальним підрозділом центрального підпорядкування, що входить до складу Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту ДСНС України.

Діяльність центру здійснюється відповідно до Конституції України, Кодексу цивільного захисту України, регулюється актами та наказами Президента України та Кабінету Міністрів України. Також законами України, наказам Міністра внутрішніх справ та Голови Державної служби надзвичайних ситуацій України, нормативно правовими актами України, статутом Мобільного рятувального центру швидкого реагування Державної служби надзвичайних ситуацій України, керівними принципами та методологією INSARAG (International Search and Rescue Advisory Group) – Міжнародною консультативною групою Організації Об'єднаних Націй з пошуково-рятувальних операцій в умовах міста.

Утримується МРЦ ШР за рахунок Державного бюджету України і є бюджетною установою. Має власну печатку де зображений Державний Герб України, найменуванням центру та своїм ідентифікаційним кодом.

Підпорядковується МРЦ ШР України Голові ДСНС.

МРЦ ШР складається з осіб рядового і начальницького особового складу

служби цивільного захисту та працівників. Комплектують особовий склад на контрактній основі.

Рис. 2.1. Рятувальники МРЦ ШР

Джерело: власний фотоархів автора

Основними функціями МРЦ ШР ДСНС є забезпечення безпеки населення та територій країни від різних видів загроз і катастроф, організація та проведення рятувальних робіт при надзвичайних ситуаціях.

Рятувальники Мобільного рятувального центру швидкого реагування Державної служби надзвичайних ситуацій України проводять роботи будь-якої складності та при різних видах надзвичайних ситуацій, таких як природнього чи техногенного характеру. Також до обов'язків Мобільного рятувального центру швидкого реагування Державної служби надзвичайних ситуацій України відносяться участь у антитерористичних заходах та територіальній оборони, допомога з відновлення інфраструктури України, міжнародні рятувальні роботи.

Сьогодні в нашій країні військовий стан, тому надзвичайних ситуацій нажаль стало набагато більше. Тому однією з головних функцій Мобільного рятувального центру швидкого реагування Державної служби надзвичайних ситуацій України це швидко реагувати на надзвичайні ситуації, організувати евакуацію людей із небезпечних зон, створювати умови для забезпечення життєдіяльності.

У зв'язку з масованими ударами по інфраструктурі, житловим будинкам та інші руйнування, рятувальникам потрібно проводити пошуково-рятувальні операції для порятунку людей та за потреби залучати спеціальні підрозділи (кінологічних, водолазних, пожежно-рятувальних). На ліквідації надзвичайних ситуацій надавати першу медичну допомогу та психологічну підтримку потерпілим та їх родичам.

МРЦ ШР ДСНС України є членом міжнародної консультативної групи ООН з пошуково-рятувальних операцій INSARAG (International Search and Rescue Group) з 2009 року та кожні 5 років успішно складає атестацію на членство.

Міжнародна пошуково-рятувальна консультативна група INSARAG створена у 1991 році. Завданням INSARAG є забезпечення міжнародної співпраці, координації міжнародних пошуково-рятувальних операцій, забезпечення ефективної взаємодії між національними пошуково-рятувальними командами та партнерами, створення на місці надзвичайних ситуацій центру, що координує дії рятувальників при НС.

Сертифікація рятувальних команд потрібна для оцінки можливостей рятувальних груп до виконання завдань. Встановлені вимоги сертифікації поділять команди на три класи команд: Light (легкий), Medium (середній) і Heavy (важкий). І для проведення пошуково-рятувальних робіт рятувальні команди отримують завдання згідно свого класу.

INSARAG організовує міжнародні навчання для того щоб рятувальні команди покращували свої навички, ділилися досвідом та вчилися взаємодіяти з іншими командами. Для навчання готують сценарій катастроф, для того щоб злагоджено відпрацьовувати дії рятувальних команд.

Група INSARAG створила міжнародні стандарти для чіткої роботи команди у пошуково-рятувальних операціях при надзвичайних ситуаціях та всебічно допомагає з матеріально-технічними засобами, інформативно.

Завдяки членству в INSARAG МРЦ ШР мають можливість приймати участь у міжнародних рятувальних операціях, спільних навчаннях а також обмінюватися досвідом із рятувальними службами інших країн. Також на балансі МРЦ ШР знаходяться передові автомобілі, інструменти та технології, які дозволяють проводити ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій професійно та швидко.

Рис. 2.2. Логотип INSARAG

МРЦ ШР створила єдину в державі урядову команду MRC UKRAINE, яка атестована за міжнародними стандартами. Команда у 2019 році успішно склала Зовнішню переатестацію INSARAG, та отримала статус команди **Heavy (важкого класу)**. Це команда, яка може працювати у важких надзвичайних ситуаціях. Як приклад, у 2023 році за рішенням Президента України та Уряду України команда МРЦ ШР була направлена до Турецької республіки для надання допомоги у ліквідації наслідків землетрусу магнітудою 7,8 балу і 6,5 балу за шкалою Ріхтера, і показала високий рівень професіоналізму.

2.3. Команда важкого класу МРЦ ШР

Джерело: власний фотоархів автора

Силами команди MRC Ukraine було врятовано 1 особу, та деблоковано 58 загиблих осіб. Команда може працювати до 10 днів автономної роботи, тому мала можливість обстежити 454 будівлі та допомогти розбирати завали 136 будівель.

Завдяки тому що Україна є членом INSARAG рятувальники МРЦ ШР мають можливість отримувати доступ до передових технологій, аварійно-рятувальним засобам для пошуково-рятувальних операцій.

Аварійно-рятувальна частина з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій МРЦ ШР - це частина, яка швидко і професійно реагує на надзвичайні ситуації різного масштабу. Рятувальники частини проводять аварійно-рятувальні роботи як по всій Україні та і закордоном. Тому Центр має бути мобільним, щоб швидко розгорнутися для оперативного надання допомоги постраждалим.

МРЦ ШР діє автономно в будь-яких умовах. Наявність спеціалізованих транспортних засобів (позашляховиків, вантажівок), які дозволяють швидко дістатися до аварії. Крім того, мобільні рятувальники мають усе необхідне

обладнання для автономної роботи: генератори, засоби зв'язку, медичне та технічне обладнання для максимально ефективної роботи на катастрофах.

Ось декілька прикладів техніки та автомобілів МРЦ ШР.

Рис. 2.4. Спеціальний аварійно-рятувальний автомобіль
Джерело: власний фотоархів автора

Автомобіль призначений для доставки чергового відділення рятувальників, комплекту необхідного обладнання, устаткування та засобів для ліквідації аварій природного та техногенного характеру.

Рис. 2.5 Спеціальна аварійно-рятувальна машина важкого класу
Джерело: власний фотоархів автора

Рис. 2.6. Квадроцикл pm500atv-2 4x4
Джерело: власний фотоархів автора

В рятувальній справі квадроцикли використовуються для швидкого прибуття до місця виникнення надзвичайної події в місцях із складним гірським рельєфом та швидкого транспортування потерпілих до місця надання медичної допомоги.

Рис. 2.7. Снігоболотохід «Богун»
Джерело: власний фотоархів автора

Автомобіль українського виробництва «Богун» має підвищену прохідність за рахунок формули 4X4. Використовують для порятунку людей у снігових заметах чи водних перешкодах. «Богун» це снігоболотохід, який долає високі схили, може плисти у воді як човен. Цим автомобілем можна одразу врятувати двох потерпілих.

Рис. 2.8. Тепловізор DALI LT7

Джерело: власний фотоархів автора

І це тільки маленька частина приладів і автомобілів, які є в МРЦ ШР. Завдяки міжнародній підтримці центр має найпередовіші технології, обладнання та комплектації для обладнання, рятувальники максимально вправно і професійно працюють.

Рис. 2.9. Роботизований тахеометр TOPCON GT-502

Джерело: власний фотоархів автора

Рятувальники МРЦ ШР повинні бути готові до виклику на надзвичайну ситуацію цілодобово. Тому саме головне це дисципліна, швидка реакція на зміну умов катастрофи, витримка у найскладніших умовах надзвичайної ситуації. Мобільність, гнучкість та високий професіоналізм рятують життя та мінімізують наслідки надзвичайних ситуацій на всіх рівнях.

2.2. Організаційно-функціональна структура Мобільного рятувального центру швидкого реагування ДСНС України

Організаційно-функціональна структура Мобільного рятувального центру швидкого реагування Державної служби надзвичайних ситуацій має структуру, яка зображена на рис. 2.10 (Структура МРЦ ШР)

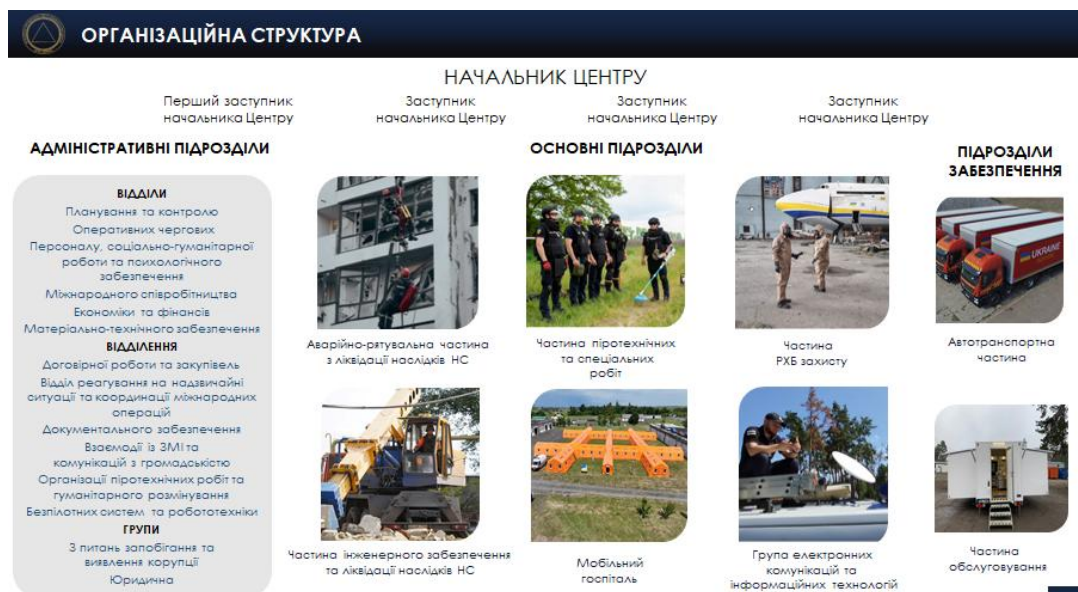

Рис 2.10. Структура МРЦ ШР

Джерело: офіційний сайт МРЦ ШР [17]

До складу Мобільного рятувального центру швидкого реагування Державної служби України з надзвичайних ситуацій входять:

- командно-управлінські відділи;
- аварійно-рятувальна частина з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;

частина інженерного забезпечення та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;

частина радіаційного, хімічного, біологічного захисту та проведення аварійно-рятувальних робіт;

частина піротехнічних та спеціальних робіт;

мобільний шпиталь [17].

Також до складу входять підрозділи забезпечення, такі як, логістична частина, обслуговуюча частина, група електронних комунікацій та інформаційних технологій та інші допоміжні відділи.

Начальника центру призначається та звільняється зі служби наказом Голови ДСНС України.

Керівник МРЦ ШР відповідає за виконання покладених завдань і функцій згідно з законодавством України, актів ДСНС України. Він проводить підбір персоналу, професійну підготовку, відповідає за психологічний стан працівників, дотримання дисципліни особовим складом, організацію роботи особовим складом відповідно до вимог чинного законодавства. Відповідає за належні умови роботи особового складу, забезпечення заходів з охорони праці для особового складу, організацію та здійснення фінансового контролю центру, матеріально-технічне забезпечення МРЦ ШР ДСНС України шляхом накопичення, збереження та раціонального й доцільного використання техніки та майна, що йому належать на праві оперативного управління.

В центрі є частини, які займаються різними видами рятувальних робіт. Аварійно-рятувальна частина з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій - це частина, яка займається ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій різного характеру.

В частині є чотири групи швидкого реагування, які чергують постійно. Аварійно-рятувальні частини можуть працювати автономно 10 днів в умовах ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Завдяки кількості рятувальників, вони одночасно працюють на 2 точках (завалах). Наразі, коли під час

повномасштабного вторгнення країна-агресор росія щоденно завдає ракетних ударів чи ударів безпілотними літальними апаратами, роботи в аварійно-рятувальній частині тривають постійно. У обов'язки частини входить розбір завалів будівель, споруд при надзвичайній ситуації, пошук та порятунок постраждалих, укріплення будівель та демонтаж аварійних елементів зруйнованих будівель. Також рятувальники частини займаються висотними роботами під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Під час підготовки кваліфікаційної роботи було здійснено порівняння між кількістю та видами надзвичайних ситуацій у період до повномасштабного вторгнення країни-агресора та після його настання.

Картина надзвичайних ситуацій у розрізі регіонів виглядала у 2022 році так (рис. 2.11). На рисунку зображено розподіл надзвичайних ситуацій за класами (НС природного характеру, НС техногенного характеру, соціальні НС, воєнні НС).

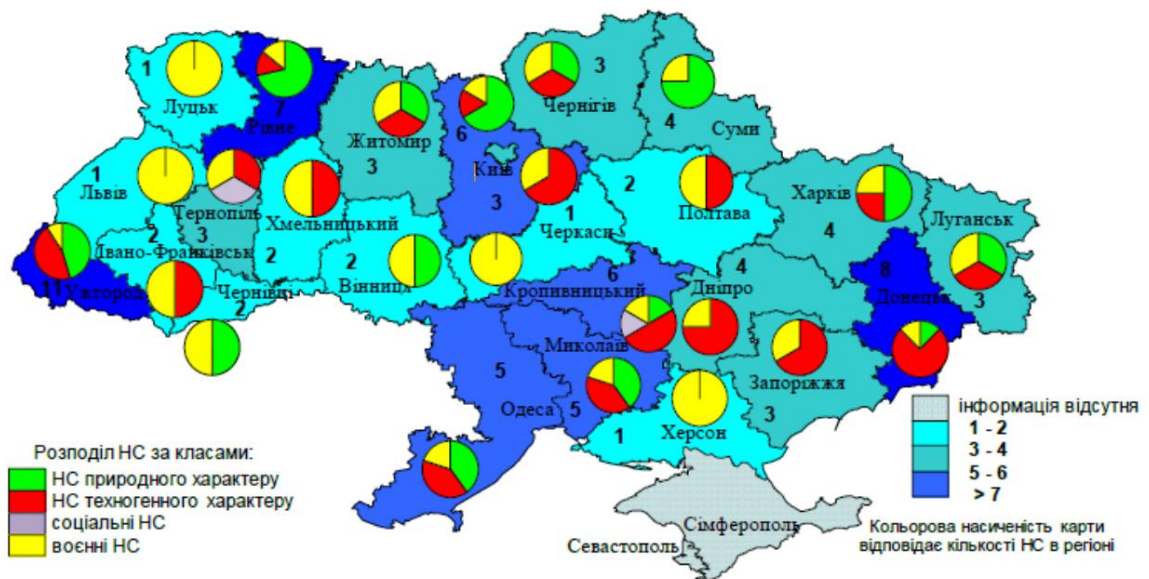

Рис. 2.11. Розподіл кількості надзвичайних ситуацій, що виникли у 2022 році у регіонах України

Джерело: офіційний сайт МРЦ ШР [17, 18].

Якщо проводити статистичний огляд надзвичайних ситуацій за період 2021-2024 років, то матимемо таку картину.

У 2021 році на території України виникло 124 надзвичайні ситуації, які відповідно до Класифікатора надзвичайних ситуацій ДК 019:2010 розподілили на: 53 – техногенного характеру; 65 – природного характеру; 6 – соціального характеру; За масштабами НС розподілилися на: 3 – державного рівня; 5 – регіонального рівня; 53 – місцевого рівня; 63 – об’єктового рівня. Унаслідок цих НС загинуло 148 та постраждало 545 осіб.

У 2022 році на території України виникло 66 НС, які розподілили на: 33 – техногенного характеру; 30 – природного характеру; 2 – соціального характеру; 1 – воєнного характеру. За масштабами НС розподілили на: 2 – державного рівня; 32 – місцевого рівня; 32 – об’єктового рівня. Унаслідок НС загинуло 128 та постраждало 125 осіб (без врахування наслідків НС воєнного характеру). Завдані матеріальні збитки склали: у 2021 році – 660,05 млн грн, у 2022 році – 263,7 млн грн (без врахування наслідків НС воєнного характеру). Аналіз НС, що сталися в Україні у 2021–2022 роках свідчить, що порівняно з 2021 роком загальна кількість НС у 2022 році зменшилась майже на 47%, у тому числі: державного рівня – на 33,4%; регіонального рівня - на 100 %; місцевого рівня – на 39,6 %; об’єктового рівня – на 49,3% [18].

На регіональному рівні найбільшу кількість НС (по 11) у 2021 році зареєстровано у Миколаївській та Херсонській областях; по 10 НС у Волинській та Івано-Франківській областях; 9 НС у Донецькій області; по 8 у Київській та Харківській областях і м. Києві; 7 НС у Львівській області; по 6 у Вінницькій, Дніпропетровській, Запорізькій, Рівненській та Чернігівській областях.

Так, маємо 5 НС у Полтавській та Тернопільській областях, по 4 у Житомирській, Закарпатській, Хмельницькій, Черкаській та Чернівецькій областях; по 3 НС у Кіровоградській, Одеській та Сумській областях; 2 НС у Луганській області. У 2022 році найбільшу кількість НС, а саме – 11

zareestrowano u Zakarpatskij oblasti; 7 NS u Rivnenskij oblasti; po 6 u Kijskij ta Kirivogradskij oblastyah; po 5 u Mikolajvskij ta Odesskij oblastyah; po 4 u Dnipropetrovskij, Sumskij ta Charkivskij oblastyah; po 3 u Zhitomirskij, Zapozizkij, Lughanskij, Ternopil'skij, Chornigivskij oblastyah ta m. Kievij. Takozh 2 NS stalosja u Vinniczkij, Ivanofrankivskij, Poltavskij, Chmel'niczkij ta Chorniveckij oblastyah; u Volinszkij, Lvivskij, Chersonskij ta Cherkaskij oblastyah – po 1 NS [18].

Porivnjano z 2021–m u 2022 roci zagalna kil'kist' NS (bez urahuvannja naslidkiv NS voennogo charakteru) zmenzilasja na 47%; kil'kist' zagiblih i postrazhdalih – 19% ta 77% vidpovidno. Osnovnimi NS v Ukraini za 2021–2022 roki buhli: – pozezi i vibuhi; – dorozh'no-transportni prigodi; – mediko-biologichni, pov'jazani iz zahvorjuvannjami ludiej na Covid-19; – anomal'ni projavi atmosfernih procesiv toco.

V suchasnih umovah переважна більшість надзвичайних ситуацій виникає через збройну агресію росії. Щоденно рятувальні бригади виконують завдання з порятунку життів людей, які опинилися під завалами через воєнні дії.

2.12. Приклад роботи рятувальників

Джерело: власний фотоархів автора

Частина інженерного забезпечення та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, частина радіаційного, хімічного, біологічного захисту та проведення

аварійно-рятувальних робіт, частина піротехнічних та спеціальних робіт це частини, які відповідають за конкретні катастрофи та НС. Піротехнічна частина під час воєнного стану розміновує країну по всій території.

Кінологічна служба ДСНС працює із пошуково-рятувальними собаками. Їх використовують для пошуку людей під завалами, під час землетрусів, обвалів, або інших надзвичайних ситуаціях.

Мобільний госпіталь це госпіталь, який може працювати в польових умовах на ліквідації надзвичайних ситуацій та можуть надавати медичну допомогу постраждалим. В госпіталі надають як первинну медичну допомогу так і нескладні операції роблять. Це допомагає багатьом постраждалим. Також госпіталь використовують як укриття у холодну пору року.

Мобільний госпіталь МНС України (далі – Госпіталь) було створено в 1997 році як структурний багатoproфільний медичний підрозділ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, призначений для надання першої лікарської та кваліфікованої медичної допомоги постраждалим у зонах надзвичайних ситуацій.

За період з 1997 по 2004 роки Госпіталь залучався до надання медичної допомоги постраждалому населенню під час катастрофічної повені у Закарпатській області (1998 р.), землетрусах у Республіці Туреччина (1999 р.), Республіці Індія (2001 рік), Ісламській Республіці Іран (2003-2004 р.), брав участь у медичному забезпеченні заходів, пов'язаних з візитом Папи Римського до м. Києва (2001 р.); має великий практичний досвід надання медичної допомоги населенню, яке постраждало внаслідок надзвичайних ситуацій.

Крім зазначеного, Госпіталь активно залучався до міжнародних навчань “Раф енд Реді 2000” - на території Харківської області, “Закарпаття 2000” – на Закарпатті, “Сі-бриз 2001”- на Одещині, здійснював показові розгортання для міністрів з питань надзвичайних ситуацій країн СНД, делегації Франції тощо.

За період його функціонування надано медичну допомогу понад 22 000 хворим та постраждалим.

Госпіталь призначений для надання кваліфікованої та окремих видів спеціалізованої медичної допомоги постраждалому населенню та рятувальникам у зонах надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру:

- у місцях, де зруйнована інфраструктура медичних закладів;
- у важкодоступних місцях, де виникли надзвичайні ситуації;
- у всіх випадках ізольованого стану (інфекційний госпіталь);
- для підсилення медичного закладу, що бере участь у ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.

Госпіталь виконує завдання:

1. Прийом і медичне сортування постраждалих (уражених) внаслідок надзвичайної ситуації.
2. Надання їм першої лікарської та кваліфікованої медичної допомоги у встановленому обсязі.
3. Тимчасове розміщення та лікування хворих.
4. Тимчасова ізоляція інфекційних хворих.
5. Підготовка постраждалих (хворих) до евакуації у медичні заклади відповідно до профілю патології.

Протягом доби Госпіталь може надати кваліфіковану медичну допомогу 400 постраждалим, а також забезпечити госпіталізацію 40 нетранспортабельних хворих (при додатковому розгортанні наметового містечка - госпіталізацію до 200 хворих). Його готовність до прийому перших постраждалих в осередку ураження становить 1 годину після прибуття на місце надзвичайної ситуації.

Госпіталь складається із комплексу споруд, призначених для створення відповідних санітарно-гігієнічних умов при наданні медичної допомоги постраждалим та підготовки їх до евакуації в стаціонарні лікувальні заклади при аваріях, катастрофах, стихійному лиху або інших надзвичайних ситуаціях у

різноманітних кліматичних регіонах, важкодоступних або віддалених від стаціонарних медичних закладів місцях.

Госпіталь складається з 18 пневматичних модулів (далі – пневмомодуль). Вага 1 пневмомодуля – 180 кг. Загальна вага Госпіталю з обладнанням становить 18,7 тонн. Матеріально-технічна частина розміщується в автомобілі “Супер-МАЗ” вантажопідйомністю 20 тонн.

Він працює в автономному режимі. Електро-енергопостачання здійснюється за рахунок дизельних генераторів. Потреба в дизельному пальному становить 400 л на добу. Напруга в електрообладнанні 220V. Площа розгортання: 100 x 100 м.

Доставка Госпіталю до району надзвичайної ситуації може здійснюватися авіаційним, залізничним та водним транспортом, а також самостійно автомобільним транспортом [19].

Організаційно-штатна структура Госпіталю у розгорнутому стані складається з наступних функціональних підрозділів:

- Адміністрація шпиталю
- Приймально-сортувальне відділення
- Операційне відділення
- Відділення інтенсивної терапії
- Госпітальне відділення
- Дитяче відділення
- Інфекційне відділення
- Психотерапевтичне відділення
- Епідеміологічне відділення
- Евакуаційне відділення
- Лабораторне відділення
- Відділення швидкої та невідкладної медичної допомоги
- Відділення інформаційно-аналітичного забезпечення
- Відділення медичного постачання та зберігання

– Відділення матеріально-технічного обслуговування та зберігання.

Повна штатна чисельність Госпіталю становить 152 особи. Залежно від конкретних завдань і умов їх виконання, він може діяти і в меншому за чисельністю штаті - від 52 до 152 осіб.

Рис. 2.12. Мобільний госпіталь МРЦ ШР

Джерело: власний фотоархів автора

Для нормальної роботи центру є підрозділи забезпечення такі як ремонтний, автотранспортний, господарський, охорони здоров'я та контрольно-пропускний пункт [18].

2.3. Аналіз практичної діяльності Мобільного рятувального центру швидкого реагування Державної служби України з надзвичайних ситуацій в період дії правового режиму воєнного стану

Мобільний рятувальний центр швидкого реагування бере безпосередню участь у ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій в умовах воєнного стану. За весь період рятувальники МРЦ ШР вели аварійно-рятувальні роботи на усій території України де були катастрофи.

Основними функціями МРЦ ШР це швидке та якісне проведення аварійно-рятувальних робіт при виникненні НС.

На власному досвіді описую роботу МРЦ ШР з ліквідації надзвичайної ситуації.

В м. А відбувся приліт ракети в дитячу лікарню.

Згідно до Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту України на місці катастрофи проводиться оцінка пошкоджень, розвідка з залученням кінологічних розрахунків, збір інформації про постраждалих, проведення аварійно-рятувальних робіт з дотриманням заходів безпеки.

На місці проведення аварійно-рятувальних робіт створюють штаб який координує дії рятувальних розрахунків, які прибувають на місце катастрофи.

Отримавши наказ про залучення Мобільного рятувального центру від Голови ДСНС України, начальник центру дає сигнал «Збір-аварія» і здійснюється виїзд особового складу до місця надзвичайної ситуації.

Аварійно-рятувальна частина МРЦ ШР виїхала на місце катастрофи. Також на місце НС були направлені Національна поліція, медики та за наказом Міністра внутрішніх справ були направлені підрозділи Національної гвардії для допомоги по розбору завалів.

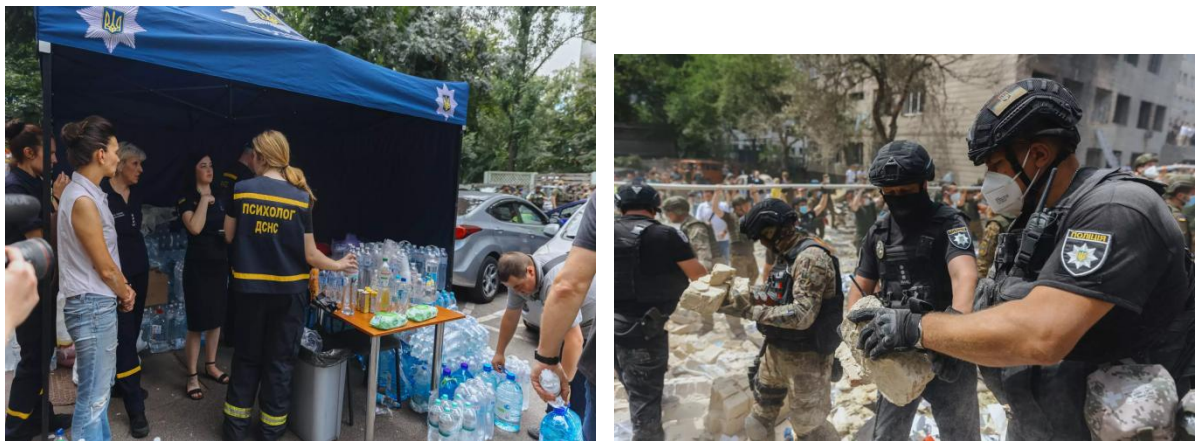

Рис. 2.13 Робота з ліквідації наслідків НС МРЦ ШР

Джерело: власний фотоархів автора

На місці ліквідації катастрофи був створений командний пункт, який координує роботу служб, залучених до ліквідації надзвичайних ситуацій.

Керівник аварійно-рятувальних робіт МРЦ ШР узгодивши всі поставлені задачі ставить до виконання роботи рятувальників МРЦ ШР, вирішує щодо за діяння важкої інженерної техніки. За її допомогою підіймали великі конструкції для порятунку людей, що опинилися під завалом у підвалі.

Злагоджена робота усіх підрозділів цивільного захисту дала можливість швидко ліквідувати надзвичайну ситуацію та врятувати людей. Також на завалі були задіяні кінологічні та піротехнічні служби МРЦ ШР.

Волонтерські організації також відігравали велику роль у ліквідації надзвичайної ситуації. Вони допомагали рятувальникам фізичною силою, приносили їжу та напої. Також волонтери дуже допомагали постраждалим продуктами харчування, водою, одягом, надавали домедичну допомогу, психологічну підтримку тощо. Співпраця волонтерів та служб цивільного захисту добре впливає на ефективну роботу з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, проте, після кожної надзвичайної ситуації ми проводимо аналіз дій і завжди напрацьовуємо нові підходи, які є більш результативними з огляду на отриманий досвід.

Рис. 2.14 Робота з ліквідації наслідків НС МРЦ ШР

Джерело: власний фотоархів автора

Працюючи на ліквідації таких катастроф, розумієш, що важливим і напевно найголовнішим є злагоджена робота всіх органів цивільного захисту та волонтерські організації.

Але, за моїми спостереженнями, серйозною проблемою є порушення правил безпеки населення України під час надзвичайних ситуацій.

Люди намагаються постійно допомагати рятувальникам на розборах таких завалів, але це тільки може заважати та нести небезпеку для громадян. А особливо під час воєнного стану в країні, коли можуть бути повторні удари ракетами.

Причинами цього можуть бути необізнаність населення, паніка або ж недотримання рекомендацій поведінки в НС. Для того щоб безпечно проводилася ліквідація наслідків катастроф повинні бути залучена Національна поліція яка займається безпекою на аваріях. Вони повинні контролювати та запобігати порушенню роботи рятувальних частин, безпекою та евакуацією населення в безпечні місця. Протидіяти правопорушенням та взаємодіяти іншими органами цивільного захисту.

Висновки до розділу 2

У другому розділі магістерської роботи розкрито сучасний стан організації діяльності Мобільного рятувального центру швидкого реагування Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Проаналізовано організаційно-функціональну структуру Мобільного рятувального центру швидкого реагування Державної служби України з надзвичайних ситуацій, проаналізовано діяльність, пов'язану з ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій.

Мобільний рятувальний центр швидкого реагування підпорядковується Державній службі України з надзвичайних ситуацій. Оснащений МРЦ ШР найсучаснішими технологіями та технікою, що дозволяє ліквідувати наслідки надзвичайних ситуацій швидко та ефективно. Співпраця з міжнародними організаціями дозволяє працівникам центру отримувати міжнародний досвід та

застосовувати його в Україні. Рятувальники МРЦ ШР професіонали своєї справи. Але вдосконалювати центр потрібно. Для цього потрібно добре фінансування МРЦ ШР, для закупівлі потрібного обладнання. Це важливий аспект роботи з ліквідації надзвичайних ситуацій. Тим паче, що зараз в країні військовий стан і надзвичайних ситуацій з'явилося набагато більше.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СИСТЕМИ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В СФЕРІ УБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ВІД НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

3.1. Зарубіжний досвід органів влади у сфері протидії надзвичайним ситуаціям

Місцеві та регіональні органи публічної влади в країнах Європейського Союзу є важливою частиною органів цивільного захисту населення та територій від НС та регулюються Національним законодавством, міжнародними угодами та законодавством Європейського Союзу. Вони несуть правову та політичну відповідальність за захист від надзвичайних ситуацій.

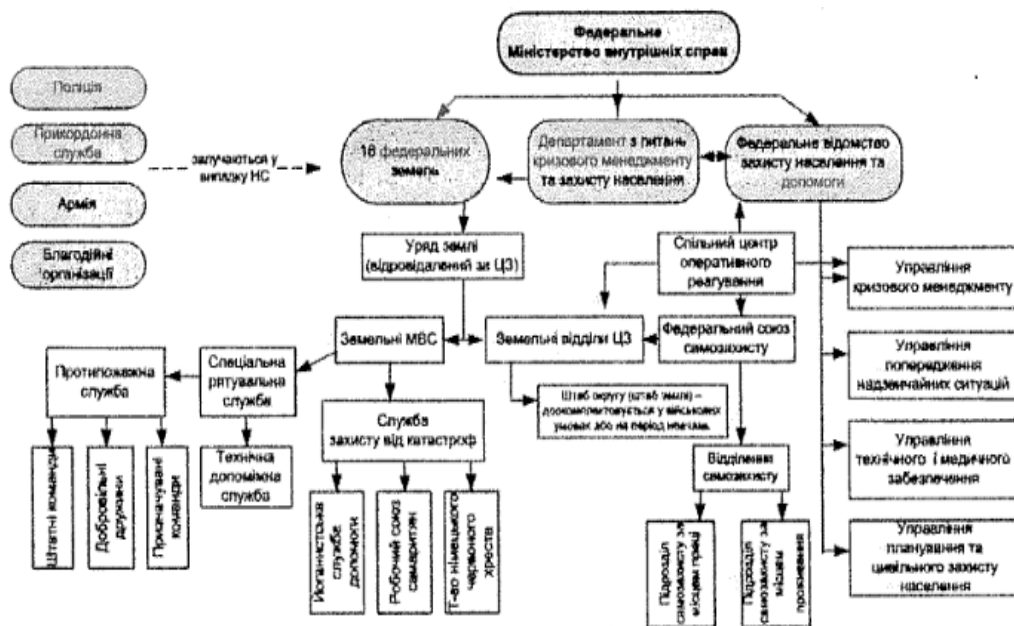
У березні 2015 року в Японії держави-члени Організації Об'єднаних Націй прийняли Сендайську рамкову програму дій зі зменшення небезпеки НС на 2015-2030 роки. Відбулося це на Всесвітній конференції зі зменшення небезпеки надзвичайних станів. Програма розрахована на соціальну і економічну стійкість, для полегшення негативних наслідків НС. Європейська Комісія затвердила План дій з втілення Сендайської програми у 2016 році. Завдяки Плану дій в Європейському Союзі вживаються заходи по обміну досвідом, інформацією про втрати та збитки при НС. Варто зазначити, що представники від України є постійними учасниками сесій Глобальної платформи зі зменшення ризику лих. Україна постійно співпрацює з представниками регіонального офісу ООН з питань зниження ризику лих (UNISDR). Регіональний офіс ООН займається управлінням проєктів, спрямованих на поліпшення національного і місцевого потенціалу в області зниження ризику лих в Південно-Східній Європі та ОБСЄ [21].

Представники регіонального офісу ООН надають підтримку країнам, зокрема Україні та територіям в межах Європейського регіону в імплементації на національному та місцевому рівні Сендайської рамкової програми по

зниженню ризику лих. В рамках запланованих заходів розробляються локальні стратегії, що зорієнтовані на координаційну роль місцевих органів влади у формуванні стійкості громад в процесі реагування на стихійні лиха та надзвичайні ситуації.

В більшості європейських країнах розвинена і ефективно працює система органів цивільного захисту що забезпечує захист населення та територій від надзвичайних ситуацій. Рада європейського Парламенту створила у 2001 році механізм співдружності. Всі країни Європейського союзу та країни Королівство Норвегія, Республіка Ісландія, Ліхтенштейн, співпрацюють у сфері цивільного захисту.

Керівництво системою цивільного захисту в Німеччині здійснює Федеральне міністерство внутрішніх справ. А координацією дій органів цивільного захисту та установ займається Федеральне відомство захисту населення та допомоги при катастрофах [20].

3.1. Структура системи цивільного захисту Німеччини

Джерело: [20]

Уряд Німеччини використовує бомбосховища часів Другої світової війни, зменшує витрати на побудову нової інфраструктури. Впровадження ефективних планів евакуації створюється система державних та приватних

захисних споруд та надає ресурси для забезпечення безпеки населення. Використовуючи існуючі бомбосховища та шахти Німеччина зменшує витрати на побудову нової інфраструктури [20].

Створенню добровольчих формувань держава надає великого значення. Наприклад на підприємствах, де більше 30 працівників створюють добровольчий батальйон, який відповідає за аварійно-рятувальні роботи, гасіння пожеж, медичної допомоги та іншого.

Система запобігання та ліквідації природних, техногенних і військових катастроф у Франції дуже схожа на німецьку.

У Франції керівництво системою цивільного захисту займається Міністр внутрішніх справ Франції разом з Департаментом цивільного захисту. На регіональному чи місцевому рівнях керують системою цивільного захисту голови адміністрацій, яким підпорядкована територія. Таким чином відбувається поєднання держаної відповідальності за організацію всіх органів влади для виконання завдань з захисту цивільного населення від НС. В систему цивільного захисту входять Аварійно-рятувальні формування, які складаються з Саперної бригади паризьких пожежних та Батальйону моряків-пожежних Марселя.

Як вказує у своїй науковій праці професор Т. Іванова «огляд сучасної світової практики з організації державного управління ризиками в разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру дає можливість підтвердити, що лідерами з цих питань прийнято вважати Європейський Союз, США та Японію [22]. Розглянемо досвід управління ризиками в разі виникнення надзвичайних ситуацій на прикладі країн-членів Європейського Союзу. Встановлено, що у провідних країнах Європи та Америки організація державного управління в умовах надзвичайних ситуацій певною мірою відрізняється від інших країн світу і здійснюється на базі системи цивільної оборони та захисту населення від наслідків надзвичайних ситуацій [23]. Водночас потрібно враховувати, що кожна з європейських країн

має свій значний досвід у галузі зниження характерних для цих країн типів ризиків. Обмін таким досвідом дає змогу країнам Європи більш ефективно та у прийнятний спосіб знизити вплив джерел небезпеки, об'єднати зусилля, а також ресурси для запобігання спільним ризикам та для їх зниження [24]. У більшості країн світу створені спеціалізовані державні системи для вирішення завдань зниження ризиків в умовах надзвичайних ситуацій. Найбільш ефективну систему управління ризиком виникнення надзвичайних ситуацій серед європейських країн, на думку О. Труша, має Німеччина, яка базується на історично розвинутій організаційній інфраструктурі подвійного призначення. Загальне керівництво здійснює Федеральне Міністерство внутрішніх справ [25, ст. 408].

У Швеції функції організації зниження ризиків в умовах надзвичайних ситуацій виконує Шведське цивільне агентство на випадок непередбачених ситуацій. Діяльність агентства спрямована на захист життя і здоров'я, життєво важливої інфраструктури від всіх видів небезпек і ризиків на основі оцінки ризиків виникнення надзвичайних ситуацій та готовності до реагування на них, також програм, профілактики, планування, забезпечення готовності, реагування та відновлення. У Польщі управління у сфері зниження ризиків надзвичайних ситуацій, захисту населення техногенних та природних катастроф виконують Головна комендатура пожежної охорони, Служби водного та гірського порятунку, Цивільна оборона, а також їхні підрозділи на регіональному та місцевому рівнях, які підпорядковані місцевим органам влади. Спеціальним органом, який займається питаннями запобігання, планування і реагування на надзвичайні ситуації у Франції, є Національне управління цивільного захисту і цивільної безпеки Міністерства внутрішніх справ, в Італії – це Національна служба цивільного захисту під егідою Міністерства цивільного захисту [22].

У Польщі функції цивільного захисту виконує Головна комендатура пожежної охорони, яка підпорядкована Міністерству внутрішніх справ Польщі.

Ліквідація наслідків катастроф проводиться спеціальними кризовими командами. Але зважаючи на обсяги НС можуть бути направлені поліцейські, військові підрозділи, медичні служби. Склад спеціальних кризових визначає місцевий орган влади. В Польщі є Спілка Добровільних пожежних бригад, що також залучаються до ліквідації наслідків катастроф.

Органи влади, які відносяться до системи цивільного захисту населення та територій у Європейському Союзі приділяють багато уваги впровадженню нових технологій по запобіганню надзвичайним ситуаціям, підтримці всіх країн ЄС, добре фінансування.

В країнах ЄС керівники, які відповідають за цивільний захист населення тримають на контролі всю ситуацію, аби своєчасно виявити і як найшвидше запобігти загрози катастрофи. Важливим є те що проводиться чітке інформування населення прогност варіантів надзвичайних ситуацій та про дії населення при їх настанні.

Добровільні формування у більшості країн ЄС є важливими підрозділами. Вони можуть бути і на підприємствах і різних містах, селищах тощо, що пришвидшує допомогу у ліквідації катастроф чи НС.

Ці приклади показують, що Україні потрібно переймати досвід європейських країн та міняти систему цивільного захисту.

Запобігання, боротьба та відновлення після катастроф це принципи, якими керуються всі органи цивільного захисту країн ЄС. Звісно що в Україні ті ж самі принципи. І об'єднує всю систему цивільного захисту це захист населення і територій своєї країни від надзвичайних ситуацій.

Вивчаючи світовий досвід державного управління ризиками виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру для подальшого його використання в Україні, варто зауважити, що законодавство з метою мінімізації ризиків виникнення надзвичайних ситуацій займає суттєве місце в законодавстві провідних країн світу [22]. Система світового законодавства в напрямі зниження ризиків і зменшення наслідків надзвичайних ситуацій

формувався протягом десятиліть. В Україні система заходів щодо попередження та ліквідації надзвичайних ситуацій потребує перегляду та удосконалення, оскільки вона не відповідає вимогам світового законодавства і не може реагувати на зростаючу щороку кількість аварій, катастроф та інших надзвичайних ситуацій. Прикладом для нашої країни може стати Німеччина, а саме законодавство, яке базується на жорстких вимогах до гарантування безпеки життєдіяльності. Так, у Німеччині прийнято такі законодавчі акти: Закон про охорону водних ресурсів, Закон про охорону довкілля, Закон про утворення утилізації відходів, Закон про речовини, Федеральний акт мирного використання атомної енергії. Зокрема, Акт щодо атомної енергії передбачає експертизу місця будівництва, ступінь можливих ризиків і заходи безпеки у випадку аварії та інші нормативні документи. Франція також має позитивний досвід щодо регулювання надзвичайних ситуацій різного характеру. Для прикладу, в країні діє Закон про організацію заходів щодо гарантування безпеки нанесення у випадку надзвичайних ситуацій, про захист лісу від пожеж і попередження основних ризиків. Також у Франції розроблені спеціальні програми допомоги у надзвичайних ситуаціях [22]. Представлений позитивний світовий досвід щодо правового забезпечення захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій може бути використаний і в Україні. Таким чином, запровадження європейських стандартів безпечної життєдіяльності, що є однією з вимог інтеграції України до Європейського Союзу, має реалізуватися шляхом імплементації цих стандартів до національного законодавства.

3.2. Шляхи удосконалення діяльності Мобільного рятувального центру швидкого реагування Державної служби з надзвичайних ситуацій

Передовий центр з ліквідації НС на території України так і за її межами є Мобільний рятувальний центр швидкого реагування ДСНС України. Завдяки міжнародному співробітництву МРЦ ШР отримує гуманітарну допомогу від

західних країн. На балансі центру знаходяться найкращі матеріально-технічні засоби для ефективної роботи. Але світ та технології стрімко розвиваються. Нова техніка, зроблена за допомогою новітніх технологій, покращить роботу рятувальників та підвищить їх ефективність.

Мобільному рятувальному центру швидкого реагування ДСНС України важливо мати на озброєнні сучасні дрони для аеророзвідки, технічних робіт, які можуть працювати на завалах та піротехнічних розмінуваннях. Також це можуть бути мобільні лабораторії для аналізу небезпечних речовин. Це вкрай важливі технічні засоби, що допомагають запобігати та ліквідувати наслідки надзвичайних ситуацій. Ось деякі приклади:

Рис. 3.2. Квадрокоптер DJI Mavic 3T Thermal

Джерело: фото з особистого фотоархіву автора

Дрон DJI Mavic це найкращий квадрокоптерів що має передові технології. Він може літати на висоту до 6000 метрів, та радіусом керування до 1500 метрів. Дрон потрібний для розвідки пошкоджень та руйнувань на місці катастрофи. Завдяки його даним рятувальники можуть швидко оглянути велику територію катастрофи та оцінити масштаби руйнувань на НС. Він передає інформацію операторам за допомогою камери і за його даними приймаються рішення щодо дій рятувальників та починають ліквідацію наслідків надзвичайної ситуації. Також дрони оснащені тепловізорами, що дає змогу

пошуку постраждалих під завалами, а рятувальникам якнайшвидше деблокувати та надати допомогу, бо іноді час іде на хвилини.

Також одним із важливих характеристик квадрокоптеру є доставка вантажів з обладнанням чи медикаментами в важкодоступні місця де транспортом це зробити неможливо. Це важливий пристрій, який допомагає виявити наслідки та допомогти рятувальникам швидко та ефективно виконувати свою роботу.

Рис. 3.3. PackBot робот

Джерело: фото з особистого фотоархіву автора

Ще одним представником сучасної техніки є робот PackBot, створений у Сполучених Штатах Америки. Робот має камеру та сенсори, що допомагають у ліквідації наслідків катастроф та стихійних лих. Робот може працювати у небезпечних для рятувальників завалах і передавати інформацію щодо ситуації.

Також такі роботи допомагають розмінювати територію від вибухонебезпечних предметів, що також зменшує ризики в роботі рятувальників. Такі технології є перспективним напрямом підвищення ефективності роботи рятувальників.

Особовий склад Мобільного рятувального центру швидкого реагування є професіоналами своєї справи. Але завжди потрібно підвищувати свою кваліфікацію тому, що є нові технології, змінюється законодавство, з'являються

нові методи рятувальної справи. Рятувальникам потрібно постійно тренуватися для ефективної роботи. Необхідно удосконалювати свої знання та навички. Проводити навчання на полігонах для відпрацювання сценаріїв ліквідації наслідків катастроф для ефективної роботи. Створювати різні сценарії катастроф для відпрацювання дій. Залучати до навчань, тренувань та вдосконалення злагодженої роботи всіх служб цивільного захисту. Це і Національна поліція, медична служба, Національна Гвардія та інші. Також проводити навчання з міжнародними партнерами. Це дає можливість обмінюватися досвідом у сфері цивільного захисту [27].

Особовому складу МРЦ ШР необхідно оновлювати знання на тренінгах та семінарах. Це дає змогу постійно вчитись новому. Брати участь у міжнародних проектах. Переїмати досвід міжнародних організацій та пристосовувати його у своїй роботі. Проходити курси підвищення кваліфікації.

Волонтери це невід'ємна частина при роботі з ліквідації наслідків катастроф. Вони допомагають рятувальникам у роботі, за необхідністю допомагають гуманітарними речами. Тому ще одним із удосконалень в Мобільному рятувальному центрі швидкого реагування може бути навчання волонтерів. Створити на базі МРЦ ШР навчальний відділ, що займався б курсами для волонтерів. Це можуть бути курси першої медичної допомоги, навчання з поведження при НС. Як приклад в європейських країнах є добровольчі частини, які за необхідністю залучаються для допомоги з ліквідації НС. В Україні теж можливо створити такі частини підкріпивши це законодавчими документами. Такі добровольчі частини, після проходження курсів, можна залучати на виконання простих робіт з ліквідації наслідків НС, медичної допомоги, інформаційної підтримки тощо.

Запропоновані покращення дадуть рятувальникам можливість працювати в різних умовах, за будь-яких обставин та професійно виконувати роботи з ліквідації наслідків НС.

Варто зазначити, що Мобільний рятувальний центр швидкого реагування

тісно співпрацює з міжнародними організаціями, зокрема з INSARAG. Міжнародну консультативну групу ООН з пошуку та порятунку (INSARAG) було створено в 1991 році за ініціативою спеціалізованих міжнародних команд з пошуку та порятунку в умовах міста (USAR), які діяли разом під час ліквідації наслідків землетрусу у Мексиці у 1985 році та землетрусу у Вірменії у 1988 році.

INSARAG – це глобальна мережа, що об'єднує під егідою ООН понад 90 країн і організацій.

INSARAG займається питаннями, пов'язаними з пошуком і порятунком в умовах міста (USAR), з метою встановлення всесвітньо визнаних мінімальних міжнародних стандартів для команд USAR і методології міжнародної координації реагування на землетруси на основі Керівних принципів INSARAG, затверджених резолюцією Генеральної Асамблеї ООН № 57/150 від 2002 року про «Підвищення ефективності та посилення координації міжнародної допомоги під час проведення пошуково-рятувальних операцій в умовах міста».

Станом на початок 2024 року 62 команди успішно пройшли зовнішню атестацію і здобули статус атестованих в системі INSARAG.

Мета INSARAG – врятувати життя шляхом сприяння підвищенню ефективності, якості та координації між національними та міжнародними з пошуку та USAR командами на основі дотримання спільних Керівних принципів та методології.

Роль INSARAG полягає у тому, щоб забезпечити підготовку, мобілізацію та координацію ефективної, високоморальної міжнародної USAR допомоги на підтримку країн, які постраждали від надзвичайних ситуацій, що супроводжуються обвалами будівель та конструкцій, а також підтримувати підвищення спроможності на міжнародному, регіональному, суб-регіональному та національному рівнях. INSARAG досягає цього шляхом:

- Розробки і просування спільних стандартів надання USAR

допомоги, методології та інструментів координації, мобілізації та обміну інформацією між відповідними зацікавленими сторонами.

– Сприяння взаємодії та обміну досвідом серед та у партнерстві з Державами-членами, неурядовими організаціями, а також національними, регіональними і міжнародними партнерами.

Діяльність INSARAG, уповноважена Керівною групою INSARAG:

– Діяти відповідно до Гуманітарних принципів, які утворюють ядро гуманітарної діяльності.

– Забезпечити підвищення готовності до надзвичайних ситуацій та заходів з надання допомоги, і таким чином врятувати більше життів, зменшити страждання та мінімізувати несприятливі наслідки.

– Підвищити ефективність співпраці міжнародних USAR команд, які працюють у зруйнованих будівлях на місці катастрофи, у тому числі шляхом проведення Зовнішньої (пере)атестації INSARAG.

– Сприяти зміцненню національного потенціалу з проведення пошуково-рятувальних операцій та заходів, спрямованих на підвищення готовності до пошуку і порятунку в країнах, схильних до виникнення стихійних лих, тим самим віддаючи пріоритет країнам, що розвиваються, у тому числі шляхом надання допомоги державам-членам INSARAG у створенні національних процесів класифікації USAR команд.

– Розробляти міжнародно визнані процедури і системи для сталого співробітництва між національними USAR командами, що діють на міжнародному рівні.

– Розробляти USAR процедури, керівні принципи та передовий досвід, а також зміцнювати співробітництво між зацікавленими організаціями на етапі надання екстреної допомоги.

До системи ООН INSARAG Мобільний рятувальний центр приєднався у 2009 році.

Створена на базі МРЦ ШР ДСНС України урядова міжнародна пошуково-

рятувальна команда MRC Ukraine атестована за стандартами INSARAG як команда важкого класу з пошуку та порятунку в умовах міста.

Члени команди беруть активну участь у заходах INSARAG, включаючи:

- Регіональні зустрічі INSARAG.
- Зустрічі Керівників атестованих INSARAG команд.
- Регіональні навчання з реагування на землетрус.
- Зовнішні (пере)атестації INSARAG інших команд – в якості класифікаторів та/або спостерігачів.
- Тренінги, навчальні курси, вебінари тощо.

3.3. Практикоорієнтовані рекомендації щодо удосконалення діяльності органів влади в частині протидії надзвичайним ситуаціям шляхом використання інтелектуальних технологій телекомунікації для систем моніторингу та оперативного інформування

Надзвичайні ситуації та катастрофи мають катастрофічні наслідки для країни, що спричиняють багато лиха. НС різні за типом, це і природнього, техногенного характеру, але в нашому сьогоденні найбільші катастрофи відбуваються тому, що в країні триває війна. У зв'язку з воєнними діями рф на території України відбуваються катастрофи, що призводять до руйнації інфраструктури країни, а це призводить до того, що страждає населення, критична інфраструктура.

Якщо подивитися на звіти міністерств України щодо наслідків воєнних дій на території України, можемо констатувати, що практично всі, без виключення сектори життєдіяльності в Україні зазнали значних збитків через руйнування інфраструктури, втрату працездатного населення через міграцію, мобілізацію чи за станом здоров'я.

Постійні ракетні обстріли України, величезна лінія фронту, системне забруднення навколишнього середовища, як наслідок тривалих воєнних дій - це

збільшення надзвичайних ситуацій, тобто, це виклики для органів публічної влади, які необхідно своєчасно виявляти та за можливості мінімізувати.

Рис. 3.4. Статистика ударів ракетами рф по Україні у 2023 році

Дивлячись на статистику, розумієш що подоланню, ліквідації наслідків НС треба підходити вкрай уважно.

Економіка країни зазнає великі збитки при катастрофах, які руйнують господарську, міську та критичну інфраструктуру. На владу країни покладене питання фінансування ліквідації НС та відбудови постраждалих об'єктів. А це величезна стаття витрат. Руйнується багато критичної інфраструктури, що призводить до припинення постачання населенню та промисловості електро-, водо-, газо постачання. Це дуже впливає на життєздатність країни. При надзвичайних ситуаціях відбувається забруднення навколишнього середовища. Погіршується стан повітря, відбувається забруднення води, ґрунту. Це впливає на здоров'я людей [28].

Органи цивільного захисту України роблять все, що від них залежить для протидії чи ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

З розвитком сучасних технологій та запозиченню кращого світового досвіду захисту населення від глобальних криз та надзвичайних станів можливо протидіяти надзвичайним ситуаціям більш якісно і швидше [29].

Рис. 3.5. Вплив надзвичайних ситуацій воєнного характеру на економіку України

Джерело: [26]

У світі цифрових технологій західні країни почали використовувати цифрові платформи для ефективного обміну інформацією, управлінням та контролем органів цивільного захисту країн у сфері цивільного захисту. За допомогою цих технологій відбувається координація дій між всіма відомствами, що відповідають за цивільний захист населення.

Наведемо кілька прикладів цифрових платформ, якими користуються західні країни світу.

Використовують платформу WebEOC в Сполучених Штатах Америки та

ряді інших країн для чіткої координації органів цивільного захисту. Ця платформа зроблена для рятувальників та інших органів влади, що дає змогу швидкого обміну інформацією та координацією між всіма відомствами. За допомогою WebOC всі служби можуть бачити в реальному часі карту з відображенням катастрофи, що необхідно для прийняття рішень з залучення та правильного розподілу ресурсів.

Рис. 3.6. Логотип цифрової платформи WebOC

Джерело: запозичено автором з [35]

Платформа забезпечує єдиний інформаційний простір для обміну даними між учасниками, які приймають участь у ліквідації наслідків катастроф, обмін документами, наказами від командування, відеоконференції для планування чіткої і злагодженої роботи. Це пришвидшує роботу з ліквідації наслідків НС. Платформа працює на всіх пристроях, що дозволяє використовувати її без додаткових фінансових витрат. Платформа WebOS значно підвищує ефективність роботи всіх служб, які працюють на ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Інша платформа - Платформа Crisis Management Information System (CMIS) використовується країнами Європейського Союзу.

Crisis Management Platform.

Рис. 3.7. Логотип цифрової платформи CMIS

Джерело: запозичено автором з [36]

Призначена ця платформа для координації дій служб цивільного захисту європейськими країнами, обміном даними про ризики настання надзвичайних ситуацій, чи під час ліквідації НС, автоматизацію звітності, використання аналітичних інструментів для протидії надзвичайним ситуаціям. Різні агентства та служби вводять та оновлюють дані в режимі реального часу, що дає можливість відстежувати ситуацію при надзвичайних ситуаціях.

Ще однією з важливих систем, якими користуються західні країни є ALERTUS.

Рис. 3.8. Логотип системи Alertus

Джерело: запозичено автором з [37]

Цю систему масового сповіщення використовують у Сполучених Штатах Америки. Під час надзвичайних ситуацій система може інтегруватися з різного виду пристроями. Це і смартфони, комп'ютери, інформаційні табло на вокзалах та аеропортах. Це важлива система тому, що вона попереджає людей про надзвичайні ситуації різного характеру, та дає можливість підготуватися до неї.

Завдяки західним технологіям можливо ефективніше запобігти та швидко ліквідувати наслідки надзвичайних ситуацій. Масове сповіщення про надзвичайну ситуацію, дає можливість населенню зберегти своє життя та здоров'я. Злагоджена робота та ефективна комунікація служб цивільного захисту це запорука правильної роботи з ліквідації наслідків НС.

Ці технології можуть слугувати прикладом для запровадження в Україні аналогічних системи для координації органів влади, причетних до запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій. Такі технології підвищують ефективність

реагування та зменшують наслідки від надзвичайних подій, забезпечуючи швидке об'єднання ресурсів і синхронізацію дій.

Висновки до розділу 3

Третій розділ магістерської роботи присвячений пошуку механізмів удосконалення діяльності системи органів публічної влади у сфері убезпечення населення від надзвичайних ситуацій. Розглянуто зарубіжний досвід діяльності органів публічної влади у сфері протидії надзвичайним ситуаціям. Сформовано практикоорієнтовані рекомендації щодо удосконалення діяльності органів влади в частині протидії надзвичайним ситуаціям шляхом використання інтелектуальних технологій телекомунікації для систем моніторингу та оперативного інформування.

Вивчаючи систему органів цивільного захисту західних країн, ми прийшли до висновку, що в Україні схожа система. Але звісно завжди є до чого прагнути. Так як Україна зараз на шляху до вступу до Європейського Союзу, потрібно змінювати законодавства України щодо механізмів цивільного захисту. Давати більше повноважень регіональним та міським адміністраціям. Створювати добровольчі батальйони, забезпечувати аварійно-рятувальні частини новою технікою для більш ефективної роботи по ліквідації та запобіганню надзвичайних ситуацій. Розглянути фінансування для органів цивільного захисту. Це важливі аспекти системи цивільного захисту.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі наведено теоретичне узагальнення й нове розв'язання актуальної проблеми обґрунтування теоретичних засад та практичних рекомендацій щодо організація діяльності органів публічної влади при надзвичайних ситуаціях.

Результати дослідження, а також реалізовані мета й завдання дають підстави сформулювати такі висновки та рекомендації.

1. Проаналізовано діяльність Державної служби з надзвичайних ситуацій. З'ясовано сутність та складові елементи поняття цивільний захист населення, зокрема, цивільний захист – це функція держави, спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та особливий період, являє собою систему організаційних, інженерно-технічних, санітарно-гігієнічних, протиепідемічних та інших заходів центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підпорядкованих їм сил і засобів, підприємств, установі організацій незалежно від форм власності, добровільних рятувальних формувань з метою запобігання і ліквідації надзвичайних ситуацій, що загрожують життю та здоров'ю людей, завдають матеріальних збитків у мирний час і в особливий період. Державна служба України з надзвичайних ситуацій є одним із головних органів цивільного захисту населення та територій України від надзвичайних ситуацій. Також до ліквідації наслідків НС залучаються Національна поліція, Національна гвардія, Збройні сили України, медичні служби та волонтерські організації. Злагоджена робота всіх служб цивільного захисту якісно і швидко ліквідовує наслідки НС.

2. Проаналізовано нормативно-правове забезпечення ДСНС Україні та проведено його порівняння з зарубіжним законодавством у відповідній сфері. На законодавчому рівні, на прикладі західних країн, рекомендовано адаптувати

певні зарубіжні норми, що дозволить покращити роботу ДСНС та інших органів цивільного захисту України. Встановлено, що оскільки Україна стоїть на шляху вступу до Європейського Союзу, необхідно брати до уваги законодавство країн ЄС та впроваджувати нові та ефективні закони. Узагальнено зарубіжний досвід діяльності органів публічної влади у контексті забезпечення цивільного захисту населення та з'ясовано, що останнім часом у європейських країнах спостерігається тенденція збільшення органами публічної влади ресурсної бази для розвитку систем раннього сповіщення населення про можливі надзвичайні ситуації.

3. Досліджено керівні принципи та методологію INSARAG (International Search and Rescue Advisory Group) Міжнародної консультативної групи ООН з проведення пошуково-рятувальних операцій в умовах міста для впровадження в діяльність ДСНС України. Встановлено, що мета INSARAG – врятувати життя шляхом сприяння підвищенню ефективності, якості та координації між національними та міжнародними з пошуку та USAR командами на основі дотримання спільних Керівних принципів та методології. Роль INSARAG полягає у тому, щоб забезпечити підготовку, мобілізацію та координацію ефективної, високоморальної міжнародної USAR допомоги на підтримку країн, які постраждали від надзвичайних ситуацій, що супроводжуються обвалами будівель та конструкцій, а також підтримувати підвищення спроможності на міжнародному, регіональному, суб-регіональному та національному рівнях. INSARAG досягає цього шляхом: розробки і просування спільних стандартів надання USAR допомоги, методології та інструментів координації, мобілізації та обміну інформацією між відповідними зацікавленими сторонами; сприяння взаємодії та обміну досвідом серед та у партнерстві з Державами-членами, неурядовими організаціями, а також національними, регіональними і міжнародними партнерами. Діяльність INSARAG, уповноважена Керівною групою INSARAG: діяти відповідно до Гуманітарних принципів, які утворюють ядро гуманітарної діяльності; забезпечити підвищення готовності до

надзвичайних ситуацій та заходів з надання допомоги, і таким чином врятувати більше життів, зменшити страждання та мінімізувати несприятливі наслідки; підвищити ефективність співпраці міжнародних USAR команд, які працюють у зруйнованих будівлях на місці катастрофи, у тому числі шляхом проведення Зовнішньої (пере)атестації INSARAG; сприяти зміцненню національного потенціалу з проведення пошуково-рятувальних операцій та заходів, спрямованих на підвищення готовності до пошуку і порятунку в країнах, схильних до виникнення стихійних лих, тим самим віддаючи пріоритет країнам, що розвиваються, у тому числі шляхом надання допомоги державам-членам INSARAG у створенні національних процесів класифікації USAR команд; розробляти міжнародно визнані процедури і системи для сталого співробітництва між національними USAR командами, що діють на міжнародному рівні; розробляти USAR процедури, керівні принципи та передовий досвід, а також зміцнювати співробітництво між зацікавленими організаціями на етапі надання екстреної допомоги.

4. Розроблено рекомендації щодо покращення взаємодії органів публічної влади України у надзвичайних ситуаціях, зокрема запропоновано: формування сприятливого законодавчого середовища; пряме співфінансування проектів, спрямованих на профілактику та мінімізацію наслідків надзвичайних ситуацій тощо.

5. Запропоновано шляхи удосконалення та взаємодії органів публічної влади, що відповідають за цивільний захист. Встановлено, що якщо надзвичайні ситуації – це події, що порушують умови звичайного життя і створюють загрозу для здоров'я, життя людей, довкілля або майна, то органи публічної влади безпосередньо відповідають за профілактику та ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій, оскільки вся земля в Україні розділена між територіальними громадами. Незалежно від характеру надзвичайних ситуацій, а вони можуть бути у вигляді природних явищ (землетруси, повені), техногенних аварій (вибухи, пожежі), соціальні ситуації (епідемії, масові заворушення) чи

воєнних дій – всі вони відбуваються на території якоїсь громади і впливають на життя людей. Наразі в Україні триває період правового режиму воєнного стану під час якого значно збільшується кількість надзвичайних ситуацій. Для мінімізації наслідків надзвичайних ситуацій доцільно застосовувати інноваційні технології. Досвід використання зарубіжного обладнання, яке було надано як гуманітарну допомогу воюючій країні, вказує на те, що використання такого високотехнологічного обладнання та програмного забезпечення сприяє ефективній взаємодії органів публічної влади з відповідними службами цивільного захисту.

Підводячи підсумки, можна сказати, що система органів надзвичайних ситуацій України є ефективною та результативною. Але є питання, на які потрібно обов'язково звернути увагу та постійно навчатися на кращих прикладах профілактики надзвичайних станів та мінімізації їх наслідків,

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про єдину державну систему запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру : Постанова Кабінету Міністрів України №1198 від 3.08.1998р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1198-98-%D0%BF#Text> (дата звернення 11.11.2024)
2. Наказ МВС України від 07.2014 № 631 «Про затвердження Положення про Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0853-14> (дата звернення 11.11.2024)
3. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17/print1510307524878925#Text> (дата звернення 11.11.2024)
4. Постанова Кабінету міністрів України «Питання спрямування та координації діяльності Державної служби з надзвичайних ситуацій» №120 від 25.04.2014р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/120-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення 11.11.2024)
5. Про державну службу: Закон України, ВВР, 2016, № 4, ст.43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (дата звернення 12.11.2024)
6. Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій : Постанова Кабінету Міністрів № 1052 від 16.12.2015р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення 11.11.2024)
7. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій затверджене Постановою Кабінет Міністрів України № 1052 від 16.12.2015 URL: <https://dsns.gov.ua/polozhennya> (дата звернення 12.11.2024)
8. Статут про Мобільний рятувальний центр швидкого реагування затверджене Наказом ДСНС № 211 від 08.05.2013р. URL: <https://mrcshr.dsns.gov.ua/pro-mrc-sr/polozennia> (дата звернення 11.11.2024)

9. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 12.11.2024)
10. Грищенко І. М. Причини та наслідки пандемії COVID-19: уроки для України та світу. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентіві України*. 2020. Вип. 2. С. 89– 99. DOI : 10.36.030/2664-3618-2020-2-89-99. URL : <http://zbirnyk-nadu.academy.gov.ua/article/download/218145/217879> (дата звернення 19.11.2024)
11. Про державну службу : Закон України від 10.12. 2015р. № 889 – VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (дата звернення 12.11.2024)
12. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України №64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397> (дата звернення 12.11.2024)
13. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» : Закон України № 2102-IX від 24 лютого 2022 року. *Вилучено з* : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-IX#Text> (дата звернення 19.11.2024)
14. Про правовий режим надзвичайного стану : Закон України №1550-III від 16 березня 2000 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text> (дата звернення 19.11.2024)
15. Грищенко І.М. Стратегічні провайдери публічної політики. *Публічне управління та місцеве самоврядування*. Вип. №1, 2024. С. 32– 40. URL : <https://journals.politehnica.dp.ua/index.php/public/issue/view/40/40> DOI <https://doi.org/10.32782/2414-4436/2024-1-5> (дата звернення 27.10.2024)
16. Поняття надзвичайних ситуацій. URL: https://opcb.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/09/%D0%9B%D0%B5%D0%BA%D1%86_%D1%8F-2.pdf (дата звернення 27.10.2024)
17. Офіційний сайт. Мобільний рятувальний центр швидкого

реагування. URL: <https://mrcshr.dsns.gov.ua/> (дата звернення 27.10.2024)

18. Біла книга цивільного захисту України. URL: <https://mrcshr.dsns.gov.ua/upload/3/8/2/2/4/4088-bila-kniga.pdf> (дата звернення 19.11.2024)

19. Офіційний сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій: мобільний шпиталь. URL: <https://dsns.gov.ua/mizhnarona-diyalnist/mizhnarodni-navchannya/raf-end-redi-2004/mobilniy-shpital> (дата звернення 27.10.2024)

20. Руденко І., Полукаров Ю. Досвід Федеративної Республіки Німеччини з організації системи цивільного захисту. Проблеми охорони праці, промислової та цивільної безпеки. 2019 С. 370–378. URL: <http://confopcb.iee.kpi.ua/proc/article/download/183762/183581> (дата звернення 19.11.2024)

21. Сендайська рамкова програма дій зі зменшення небезпеки надзвичайних ситуацій на 2015–2030 роки. **Вилучено з** : <https://r2p.org.ua/page/sendajska-ramkova-programa-zmenschennya-lyh> (дата звернення 27.10.2024)

22. Іванова Т.В. Світовий досвід державного управління ризиками виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. URL: https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/4_2020/13.pdf

23. Кринична І. Державне управління процесами запобігання та профілактики надзвичайних ситуацій: праксиологічний досвід. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2013/2013_01\(16\)/12.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2013/2013_01(16)/12.pdf) (дата звернення 19.11.2024)

24. Кравченко Р.А. Використання європейського досвіду організаційного забезпечення зниження ризику надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру. URL: <http://www.e-patp.academy.gov.ua/pages/dop/19/files/e7f7dff9-21a4-46f4-b4a1-87e960d9903a.pdf> (дата звернення 27.10.2024)

25. Труш О.О. Досвід побудови та функціонування систем цивільного захисту країн-членів Європейського Союзу Центральної Європи. Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2010. Вип. 1 (28). С. 407–417.

26. Вплив надзвичайних ситуацій воєнного характеру на економіку України. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3912816-ponad-triljon-dolariv-neprami-vtrati-ekonomiki-ukraini-z-pocatku-velikoi-vijni.html> (дата звернення 19.11.2024)

27. Gryshchenko, I., Bondar, Y., Serohina, S., Bodrova, I., & Stohova, O. (2022). Building the capacity of territorial communities by revealing their latent potential. *Amazonia Investiga*, 11(53), 45–58. URL: <https://doi.org/10.34069/AI/2022.53.05.5> (дата звернення 11.11.2024)

28. Gryshchenko, I., Lazor, O., Oliinyk, V., Lazor, O., & Yunyk, I. (2023). Strategic public policy providers in the context of european integration. *Amazonia Investiga*, 12(64), 175–187. <https://doi.org/10.34069/AI/2023.64.04.17>

29. Gryshchenko, I., Barikova, A., Oliinyk, V., Kozak, I., & Lutsiv, N. (2023). Government financial support for businesses in the period of global threats: Apoyo financiero del gobierno para empresas en el período de amenazas globales. *Cuestiones Políticas*, 41(78), 595–611. DOI: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4178.41> (дата звернення 11.11.2024)

30. Грищенко І.М. Ключові аспекти реалізації публічної політики в умовах євроінтеграції. *Інвестиції: практика та досвід*, №8, 2024. С. 201–206. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/3597/3632> (дата звернення 27.10.2024)

31. Gryshchenko, I., Havrilenko, N., Krasnostanova, N., Kapuryulya, M., & Banchuk-Petrosova, O. (2024). The Role of Industrial policy in the Development of the State's defence industry: international legal and economic regulation. *Financial and Credit activity problems of Theory and Practice*, 5(58), 290–302. URL: [HTTPS://DOI.ORG/10.55643/FCAPTP.5.58.2024.4483](https://doi.org/10.55643/FCAPTP.5.58.2024.4483) (дата звернення

11.11.2024)

32. Gryshchenko, I., Yermak, O., Ovcharenko, R., Prodan, T., Hadzhiieva, A. (2024) Public Control and Crime Prevention : Interaction at the State and Regional Levels. *Pakistan Journal of Criminology*, 2024, 16(3), pp. 763–778.

URL: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=59170800600> (дата звернення 27.10.2024)

33. Грищенко І. М. Стратегічні провайдери публічної політики. *Публічне управління та місцеве самоврядування*. Вип. №1, 2024. С. 32–40. DOI <https://doi.org/10.32782/2414-4436/2024-1-5>, URL : <https://journals.politehnica.dp.ua/index.php/public/issue/view/40/40> (дата звернення 11.11.2024)

34. Gryshchenko Iryna, Zamidra Serhii (2024). Current Issues in Social Development and Social Capital Development in the Context of Territorial Communities' Recovery in Ukraine to Ensure Sustainable Development. *Multidisciplinární mezinárodní vědecký magazín "Věda a perspektivy"* je registrován v České republice, №8(39), 2024. P. 38–52. <http://perspectives.pp.ua/index.php/vp/issue/view/265/363>

DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-8\(39\)](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-8(39)) (дата звернення 27.10.2024)

Як розробити програмне забезпечення системи управління надзвичайними ситуаціями. URL: <https://stfalcon.com/uk/blog/post/how-to-develop-emergency-management-system-software> (дата звернення 27.10.2024)

35. Офіційний сайт цифрової платформи CMIS. URL: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.cmis&hl=uk>

36. Фабрикатор М., Яганов П. Інтелектуальні технології телекомунікацій для систем моніторингу та оперативного інформування. DOI:10.31891/2307-5732-2024-339-4-15

37. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua> (дата звернення 27.10.2024)

38. Про схвалення Стратегії реформування системи Державної служби

України з надзвичайних ситуацій : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 січня 2017 р. № 61-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/61-2017-%D1%80#Text> (дата звернення 27.10.2024)

39. Офіційний сайт ДСНС. Дії у надзвичайних ситуаціях. URL: <https://mrcshr.dsns.gov.ua/gromadianam/abetka-bezpeki/diyi-u-nadzvicainix-situaciiax> (дата звернення 18.10.2024)

40. Офіційний сайт ДСНС. Небезпеки побутового характеру. URL: <https://mrcshr.dsns.gov.ua/gromadianam/abetka-bezpeki/nebezpeki-pobutovogo-xarakteru> (дата звернення 18.10.2024)

41. Офіційний сайт ДСНС. Дії населення в умовах надзвичайних ситуацій воєнного характеру. URL: <https://mrcshr.dsns.gov.ua/gromadianam/abetka-bezpeki/diyi-naselennia-v-umovax-nadzvicainix-situacii-vojenного-xarakteru> (дата звернення 18.10.2024)

42. Офіційний сайт ДСНС. Небезпеки природного характеру. URL: <https://mrcshr.dsns.gov.ua/gromadianam/abetka-bezpeki/nebezpeki-prirodnogo-xarakteru> (дата звернення 18.10.2024)

43. Офіційний сайт ДСНС. Небезпеки техногенного характеру. URL: <https://mrcshr.dsns.gov.ua/gromadianam/abetka-bezpeki/nebezpeki-technogenного-xarakteru> (дата звернення 18.10.2024)

44. Офіційний сайт ДСНС. Радіаційна безпека. URL: <https://mrcshr.dsns.gov.ua/gromadianam/abetka-bezpeki/nebezpeki-technogenного-xarakteru/radiaciina-nebezpeka> (дата звернення 18.10.2024)

45. Офіційний сайт ДСНС. Небезпеки соціального характеру. URL: <https://mrcshr.dsns.gov.ua/gromadianam/abetka-bezpeki/nebezpeki-socialного-xarakteru> (дата звернення 23.10.2024)

46. Офіційний сайт ДСНС. Виявлення вибухонебезпечних предметів. URL: <https://mrcshr.dsns.gov.ua/gromadianam/abetka-bezpeki/nebezpeki-socialного-xarakteru/viiavlennia-vibuxonebezpecnix-predmetiv-bojerpripassiv-casiv-viin> (дата звернення 18.10.2024)

47. Офіційний сайт ДСНС. Співробітництво з механізмом цивільного захисту ЄС. URL: <https://dsns.gov.ua/mizhnarona-diyalnist/spivrobotnictvo-z-mexanizmom-civilnogo-zaxistu-jes> (дата звернення 18.10.2024)

48. Офіційний сайт МОН : Дії населення в умовах надзвичайних ситуацій воєнного характеру. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2022/10/14/Diyi.naselennya.v.umovakh.nadzvychnykh.sytuatsiy.voyennoho.kharakteru-14.10.2022.pdf> (дата звернення 22.10.2024)

Документ підписано у сервісі Вчасно (продовження)

ННІНО_2024_281_Камададзе В.Ш..pdf

Документ відправлено: 20:36 07.12.2024

Документ отримано: 20:34 07.12.2024

Відправник документу

Отримувач документу

Електронний підпис

20:36 07.12.2024

Ідентифікаційний код: 2600903181

ГРИЩЕНКО ІРИНА МИКОЛАЇВНА

Власник ключа: ГРИЩЕНКО ІРИНА МИКОЛАЇВНА

Час перевірки КЕП/ЕЦП: 20:36 07.12.2024

Статус перевірки сертифікату: Сертифікат діє

Серійний номер: 5E984D526F82F38F040000001A9E4401E015C604

Тип підпису: удосконалений

Електронний підпис

20:50 07.12.2024

Ідентифікаційний код: 2686200868

Кожина Алла Василівна

Власник ключа: Кожина Алла Василівна

Час перевірки КЕП/ЕЦП: 20:50 07.12.2024

Статус перевірки сертифікату: Сертифікат діє

Серійний номер: 382367105294AF97040000001AA60D002ED32C03

Тип підпису: кваліфікований

Електронний підпис

21:27 07.12.2024

Ідентифікаційний код: 3151700493

Камададзе Віталій Шакрович

Власник ключа: Камададзе Віталій Шакрович

Час перевірки КЕП/ЕЦП: 21:27 07.12.2024

Статус перевірки сертифікату: Сертифікат діє

Серійний номер: 382367105294AF9704000000AC771A008787B902

Тип підпису: кваліфікований